

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Katedra cestovního ruchu

Co (ne)najdete průvodcích - Tunisko

bakalářská práce

Autor: Julie Khabouchi

Vedoucí práce: Ing. Alice Neckářová

Jihlava 2010

Vysoká škola polytechnická Jihlava

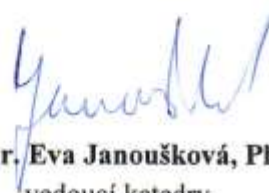
Tolstého 16, 586 01 Jihlava

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce:	Julie Khabouchi
Studijní program:	Ekonomika a management
Obor:	Cestovní ruch
Název práce:	Co (ne)najdete v průvodcích - Tunisko.
Cíl práce:	Cílem bakalářské práce je vytvořit aktuální a ucelený obraz o Tuniské republice ve formě přehledného průvodce a poukázat na odlišnosti v kultuře a životním stylu místních obyvatel. Východiskem pro tvorbu průvodce bude studium odborné literatury, specializovaných průvodců, encyklopedií a dalších publikací týkajících se Tuniska, především budou ale využity vlastní praktické zkušenosti. V praktické části bakalářské práce bude využita i řada ilustračních a textových materiálů, které byly pořízeny v rámci provedeného terénního šetření.

Ing. Alice Neckářová
vedoucí bakalářské práce

RNDr. Eva Janoušková, Ph.D.
vedoucí katedry
Katedra cestovního ruchu

Na tomto místě děkuji vedoucí své bakalářské práce Ing. Alici Neckářové, za odborné vedení, podněty k práci a pomoc při jejím zpracování. Ráda bych poděkovala také své rodině a manželovi za poskytnutí cenných rad a poznatků k jednotlivým tématům, i za trpělivost v době tvorby této práce.

Anotace

Bakalářská práce podává celistvý obraz o Tuniské republice a je napsána v podobě knižního cestovního průvodce. Práce se skládá z faktických informací převzatých z oficiálních tištěných průvodců, odborné literatury a dalších zdrojů, které jsou doplněny o praktické údaje zjištěné na základě vlastního terénního šetření v Tunisku. Po objasnění základních pojmů, jako je cestovní ruch, destinace nebo tištěný průvodce, je čtenář obeznámen s přírodními poměry země, její historií, kulturou, tradicemi, svátky či tradiční kuchyní. Další část je věnována popisu jednotlivých oblastí země a jejich atraktivitám. V poslední části najdeme praktické pokyny pro turisty, které obsahují informace nezbytné pro přípravu na cestu do Tuniska. V celé práci je kladen důraz na správnost a aktuálnost sdělených informací.

Klíčová slova: cestovní ruch, destinace, tištěný cestovní průvodce, bedekr, Tunisko, Tunis, historie, kultura a tradice

Annotation

Thesis provides a complete picture of Tunisia and is written in the form of a travel guide book. The work consists of factual information taken from the official travel guides, literature and other sources, which are complemented by practical data realized on the basis of own field studies in Tunisia. After explanation of basic terms, such as travel tourism, destination, or a travel guide book, the reader is acquainted with the natural conditions of the country, its history, culture, traditions, holidays and traditional cuisine. Next part is devoted to describing the single areas of the country and its attractions. In the last section we will find practical advices for tourists, which contain the information necessary to prepare for the travel to Tunisia. The whole work is an emphasis on accuracy and timeliness of the imparted information.

Keywords: travel tourism, destination, travel guide book, tour guide, Tunisia, Tunis, history, culture and traditions

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Souhlasím s umístěním bakalářské práce v knihovně VŠPJ a s jejím užitím k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě VŠPJ.

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje AZ, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne

.....

Podpis

Obsah

Úvod.....	9
Cíl práce	9
Metodika práce	10
1 Základní pojmy.....	11
1.1 Cestovní ruch a destinace.....	11
1.2 Tištěný průvodce.....	12
1.2.1 Historie tištěných průvodců	13
1.2.2 Vydavatelství turistických průvodců	14
1.2.3 Bedekr a osobnost Karla Baedekera	15
1.2.4 Zhodnocení průvodců o Tunisku	16
2 Tunisko	18
2.1 Základní informace	19
2.2 Fauna	20
2.3 Flóra	20
2.4 Národní parky, rezervace a jiná chráněná území	21
2.5 Podnebí.....	23
2.6 Historický přehled.....	24
2.7 Berbeři.....	27
2.8 Kultura a tradice.....	28
2.8.1 Narození.....	29
2.8.2 Obřízka.....	29
2.8.3 Svatba.....	29
2.8.4 Rozvod	31
2.8.5 Smrt a pohřeb.....	31
2.9 Náboženství.....	33
2.10 Tunisko během roku.....	35
2.10.1 Státní svátky.....	35
2.10.2 Festivaly.....	35
2.11 Tuniská kuchyně	38
2.11.1 Tuniské speciality	38

2.11.2	Dezerty.....	40
2.11.3	Nápoje.....	40
2.11.4	Alkohol	41
2.11.5	Tuniské kavárny.....	42
3	Oblasti Tuniska.....	43
3.1	Tunis.....	43
3.2	Sousse, Port El Kantaoui, Kairouan	47
3.3	Monastir	50
3.4	Hammamet a Nabeul.....	51
3.5	Djerba a Zarzis	54
4	Výlety.....	57
5	Sportovní aktivity	58
6	Praktické informace pro turisty.....	60
6.1	Proč právě Tunisko?.....	60
6.2	Cestování do Tuniska	60
6.3	Doba příjezdu	61
6.4	Organizace cesty	61
6.5	Pasy a vízová povinnost	62
6.6	Celní a devizové předpisy	63
6.7	Příprava na cestu a balení.....	64
6.7.1	Co si přibalit sebou na cestu	65
6.8	Pár dní před odletem	66
6.9	Na letišti a v letadle.....	67
6.10	Přílet do Tuniska a příjezd do hotelu	68
6.11	Služby delegáta	69
6.12	Peníze a oficiální měna	69
6.13	Jazyk.....	70
6.14	Spropitné	70
6.15	Chování	71
6.16	Telefonování a pošta	71

6.17	Zdraví	72
6.18	Doprava	72
6.19	Cestování s dětmi	73
6.20	Nakupování a smlouvání	74
6.21	Návrat zpět do České republiky	75
	Závěr	76
7	Seznam použitých informačních zdrojů	78
	Seznam zkratek	82

Seznam obrázků

V bakalářské práci jsou použity fotografie a pohlednice z osobního archívu, které byly pořízeny v Tuniské republice v letech 2004 až 2010.

<i>Obrázek 1: Mapa Tuniské republiky</i>	18
<i>Obrázek 2: Tradiční pokrm Tuniska - kuskus</i>	38
<i>Obrázek 3: Atraktivita města Tunis, zleva medína, mozaika z muzea Bardo,</i>	43
<i>Obrázek 4: Vstup do muzea Bardo</i>	45
<i>Obrázek 5: Antoniové lázně v Kartágu</i>	45
<i>Obrázek 6: Sidi Bou Said</i>	46
<i>Obrázek 7: Pohlednice z Port El Kantaoui</i>	48
<i>Obrázek 8: Velká mešita v Kairouanu</i>	49
<i>Obrázek 9: Monastir - pohled na mauzoleum Habiba Bourghiby a ribát</i>	50
<i>Obrázek 10: Hammamet - pohled na pevnost</i>	51
<i>Obrázek 11: Ostrov Djerba</i>	54
<i>Obrázek 12: Muzeum v Guellale - ukázka tradičního malování henou na ruku</i>	56
<i>Obrázek 13: Mezinárodní vstupní a výstupní karta</i>	68
<i>Obrázek 14: Tradiční souk - zleva potřeby na svatbu, hena a šešija (čapka s hedvábným střípcem)</i>	75

Úvod

Tunisko se již několikátým rokem pohybuje na předních pozicích oblíbených turistických cílů Čechů i cizinců. Exotická země vzdálená pár hodin letadlem z Evropy nabízí plnohodnotnou dovolenou s nezapomenutelnými zážitky za jednu z nejnižších cen při výběru destinace situované u moře.

Tunisko disponuje tisíci kilometry krásných písčinych pláží s přístupem k moři, ale také unikátními přírodními a kulturními zajímavostmi. Návštěvníci mohou zažít příjemnou dovolenou v moderních turistických zařízeních a zároveň se v rámci fakultativních výletů (případně samostatně organizovaných) vydat na cesty do vzdálené historie a to díky existenci mnoha jedinečných památek z různých časových období.

K sepsání bakalářské práce na dané téma mě vedlo několik důvodů. Za primární motivaci považuji absolvování cest do Tuniska, poprvé již v roce 2004, v rámci pobytových zájezdů uskutečněných přes cestovní kancelář. Právě v této době mě okouzila odlišná kultura, místní tradice a hudba této země. Velice blízký vztah k Tunisku jsem si však vytvořila až v době, kdy jsem zde poznala svého partnera a stala se součástí jeho rodiny. V souvislosti s touto změnou jsem se snažila poznat a pochopit místní kulturu a životní styl Tunisánů a přitom si prohloubit znalosti o Tunisku.

Cíl práce

Hlavním záměrem této práce je vytvoření aktuálního a uceleného obrazu o Tuniské republice ve formě přehledného průvodce. Tištěný průvodce bude vytvořen z vlastního pohledu, tedy z pohledu českého návštěvníka, při čemž bude využito zkušeností z uskutečněných cest a terénního šetření, nejen v hlavních turistických oblastech, ale i mimo ně. Dílčím cílem bude rozbor života Tunisánů a poukázání na odlišnosti v jejich kultuře, tradicích a životním stylu. Informace o tomto tématu budou zpracovány podrobněji a jejich účelem bude přiblížit českým turistům, pro něž je průvodce určen, rozdílnou mentalitu Tuniska, a tedy umožnit jim vyvarovat se případným problémům, které by mohly kvůli této diferencii nastat.

Metodika práce

Vzniku bakalářské práce předcházelo několik důležitých kroků. Základem práce bylo terénní šetření v Tunisku, které zahrnovalo sběr informačních materiálů, zejména z turistických informačních center, muzeí, hotelů a dalších zařízení, dále také fotodokumentace a konzultace s Tunisany. V České republice jsem se naopak snažila nashromáždit o Tunisku co nejvíce odborných zdrojů, především specializovaných tištěných průvodců, a dalších zdrojů týkajících se daného tématu. Po zakončení této etapy práce a následné analýze získaných primárních i sekundárních zdrojů jsem se zaměřila na samotnou tvorbu, v níž představuji Tunisko pomocí faktických informací z dostupných pramenů a informací získaných na základě vlastního zkoumání. Tyto informace se zde pak objevují ve formě praktických rad pro turisty. Z charakteru práce tedy vyplývá, že ji nelze jednoznačně rozdělit na teoretickou a praktickou část, jelikož se obě části prolínají.

1 Základní pojmy

1.1 Cestovní ruch a destinace

Cestovní ruch je komplexní, mnoha oblastmi a z mnoha hledisek se prolínající společenský jev bez jakýchkoli pevně stanovitelných hranic, který je synergickým souhrnem všech jevů, vztahů a dopadů v časoprostorovém kontextu, souvisejících s narůstající mobilitou lidí, motivovanou uspokojováním jejich potřeb v oblasti využití volného času, rekreace, cestování a poznání, dále v oblasti sociální, kulturní a v dalších oblastech (Pásková & Zelenka, 2002: 448).

Pro stanovení definice cestovního ruchu je důležitá Mezinárodní konference o statistice cestovního ruchu, která se konala v červnu 1991 v Ottavě pod záštitou *Světové organizace cestovního ruchu (WTO)*. Na konferenci se její představitelé shodli, že cestovní ruch hraje velice zásadní roli na světovém obchodě a zasahuje do rozvoje národních celků. Mezi podstatné body konference ale především patřilo ustanovení unifikace, tzv. sjednocení a přesného vymezení mezinárodních termínů používaných v cestovním ruchu (Hesková & kolektiv, 2006: 11).

Cestovní ruch, podle Světové organizace cestovního ruchu, znamená dočasnou změnu pobytu místa pobytu, tj. cestování a přebývání mimo místo trvalého bydliště, ne déle než 1 rok, zpravidla ve volném čase za účelem rekreace, rozvoje poznání a spojení mezi lidmi (Ryglová & kolektiv, 2007: 9).

Cestovní ruch, dle AIEST, Mezinárodního sdružení expertů cestovního ruchu, definujeme jako souhrn jevů a vztahů, které vyplývají z cestování nebo pohybu osob, přičemž místo pobytu není trvalým místem bydlení a zaměstnání (Ryglová & kolektiv, 2007: 9).

Mezi základní rysy cestovního ruchu tedy můžeme zařadit:

- dočasnost změny místa stálého bydliště a dočasnost pobytu mimo něj
- nevýdělečný charakter cesty a pobytu (jsou obvykle realizovány ve volném čase)
- vztahy mezi lidmi, jež cestovní ruch vyvolává (Hesková & kolektiv, 2006: 11).

V rámci vybraného tématu práce hraje důležitou roli pojmy *destinace* a *informace o destinaci*, které jsou dle Páskové a Zelenky (2002) definovány jako:

Destinace (též cíl cesty; anglicky Destination, Tourist Area) = obecně směřování, cíl cesty cestujícího, místo navštívené účastníkem CR. Termín destinace je často používán relativně volně a nemusí souviset pouze s cestovním ruchem. V praxi je přesný termín destinace cestovního ruchu zkracován na termín destinace.

Destinace cestovního ruchu (anglicky Tourism Destination) = 1. V užším smyslu: cílová oblast v daném regionu, typická významnou nabídkou atraktivit cestovního ruchu a infrastruktury cestovního ruchu; 2. v širším smyslu: země, regiony, lidská sídla a oblasti, které jsou typické velkou koncentrací atraktivit, rozvinutými službami a další infrastrukturou CR, jejichž výsledkem je velká dlouhodobá koncentrace návštěvníků. Pro mezinárodní návštěvníky je destinací buď celá navštívená země, nebo její některý region, případně město. V některých zemích je území rozděleno do turisticky, historicky nebo administrativně kompaktních destinací.

Informace o destinaci (anglicky Destination Information) = obecné a praktické informace v rozsahu potřeb cestujícího. Jsou poskytovány různou formou – v turistických informačních centrech, v tištěných informačních materiálech, katalozích cestovní kanceláří a na internetových stránkách atd.

1.2 Tištěný průvodce

Knižní průvodce (anglicky Tour Guide) = knižní publikace, která nabízí základní ucelené informace pro návštěvníky dané destinace cestovního ruchu – tzv. informační minimum – popisy tras, mapy, plány, popisy atraktivit cestovního ruchu, nabídka služeb pro návštěvníky. (Pásková & Zelenka, 2002: 136)

1.2.1 Historie tištěných průvodců

Arabský svět

Myšlenka k vytvoření průvodce se datuje do 9. století období středověku. Mnoho průvodců sloužících k hledání starobylých artefaktů, pokladů a památek bylo napsáno zkušenými arabskými hledači pokladů a alchymisty, jejichž knihy se díky tomu staly nejprodávanějšími v arabském světě.

Moderní průvodce

První turistický průvodce pocházející z 19. století se objevil ve Spojených státech Amerických. Mezi první publikace patřily knihy *Moderní cesta* z roku 1822 od Gideona Minora Davidsona, *Severský cestovatel* od Theodora Dwiligha a *Cesta na sever* od Henryho Gilpina, z roku 1825. V Evropě byla v té době naopak známá spisovatelka Mariana Starke, která procestovala v roce 1824 Francii a Itálii a rovněž ve stejném roce vytvořila průvodce a nezbytného společníka pro Brity chystající se navštívit tyto země. Příručka byla často považována za první knihu, jež se zaměřuje spíše na praktické informace o zemi, než na popis míst k navštívení. Stejná forma jako u Mariany Starke se dále více vyvinula v Německu díky Karlovi Baedekerovi a v Anglii díky Johnu Murrayovi. Oba autoři se stali velmi populárními, protože jejich průvodci byly objektivní a neobsahovaly jen faktické informace o zemi, ale také osobní zkušenosti z cest.

Období po válce

Po druhé světové válce se v souvislosti s moderním průvodcem objevili dva noví autoři, kteří propojili evropský a americký pohled na mezinárodní cestování. Prvním z nich byl, Eugene Fodor, jenž emigroval před válkou do USA. Maďarský autor cestovatelských článků se postaral o přiblížení kontinentální Evropy anglicky mluvícím čtenářům. Druhým mužem byl Arthur Frommer, americký voják, který se dostal do Evropy v průběhu války v Koreji. Ten naopak použil své zkušenosti při cestování v průvodci z roku 1957 *Evropou s 5 dolary na den* a představil čtenářům novou možnost cestování po tomto světě s omezeným rozpočtem.

Eugene Frodor a Athur Frommer se stali předchůdci pro rozsáhlou edici průvodců zabývajícími se destinacemi po celém světě. Jednalo se o různě zaměřené publikace *Let's Go*, *Lonely Planet*, *Insight Guides* nebo *Rough Guides*.

Digitální svět

S nástupem digitálních technologií dalo mnoho vydavatelů přednost elektronické verzi průvodců, a to buď souběžně s tištěnou variantou, nebo úplně bez ní. Výhodou elektronické verze bylo možnost stažení dokumentů do počítače pro pozdější přečtení nebo použití této verze přímo v mobilním telefonu online na webových stránkách přes internet. Tato vymoženost umožnila vydavatelům knižních průvodců doplňovat informace, ale především aktualizovat zastaralá data. Kromě toho, že jsou nyní na webových stránkách ke stažení světoznámí tištění průvodci jako *Lonely Planet*, *Rough Guides* či *Ulysses*, online průvodci jako *Tripadvisor*, *Wikitravel* anebo *World66* dávají uživatelům možnost přidávat k jednotlivým článkům zážitky a zkušenosti z vlastních cest a sdílet je s dalšími lidmi, kteří se teprve do určité destinace chystají.^[1]

1.2.2 Vydavatelství turistických průvodců

Vydavatelství turistických průvodců je organizace zaměřená na vydávání nejen turistických průvodců, ale často i map, plánu. Trendem současnosti je u významných světových vydavatelství turistických průvodců využívání i dalších médií pro poskytování informací pro návštěvníky informačních systémů – na WWW stránkách propojených s dalšími WWW zdroji, CD, rozhlasu atd. Mezi významná světová vydavatelství patří: *Lonely Planet*, *Marco Polo* (www.marcopolo.de), *Michelin*, *Karl Baedeker Verlag* (www.baedeker.com), *Fodor's*, *Polyglott* (www.polyglott.de), *Rough Guide* (www.travelroughguides.com), *Kompass* (www.kompas.at) atd (Pásková & Zelenka, 2002: 318).

¹ Guide Book: Wikipedia, the free encyclopedia [online].[cit. 2010-10-15]. Dostupné z: http://www.en.wikipedia.org/wiki/Guide_book

1.2.3 Bedekr a osobnost Karla Baedekera

Bedekr = vžité označení pro knižní cestovní průvodce s informacemi pro návštěvníky dané destinace. Původně bylo označení používáno jen pro kvalitní průvodce, vydané německým nakladatelstvím *Karl Baedeker Verlag* (*Baedekers Autoführer*) a obsahující umístění, kvalitu a zvláštnosti zařízení CR, zkušenosti návštěvníků destinace apod (Pásková & Zelenka, 2002: 33).

Karl Baedeker (*3. 11. 1801 – †4. 10. 1859)

Německý vydavatel, známý díky společnosti Baedeker, která pod jeho vedením začala vydávat první moderní tištěné průvodce pro turisty.

Karl Baedeker se narodil 3. listopadu 1801 jako syn tiskaře a knihkupce. Prvního průvodce vydal v Koblenzi, pod svým nově založeným vydavatelstvím, již v roce 1827. Jednalo se o přepis publikace J. A. Kleina *Rýnská cesta z Mohuče do Kolína* (v německém originálu *Rheinreise von Mainz bis Köln*).

Červené vazby, zlatený nápis a přesné texty se brzy staly synonymem pro průvodce Baedeker. Zatímco tvorba tištěného průvodce nebyla ničím novým (Baedeker jen následoval model anglických průvodců z dílny Johna Murraye), tento muž přeci jen přišel s určitou inovací. Jeho průvodce totiž obsahovaly tři konkrétní části - všeobecný přehled, popis památek a další důležité informace. Jednalo se především o údaje o dopravě, ubytování a cenách, což se nikde jinde před tím neobjevilo. V knihách Baedeker uváděl různé praktické údaje (např.: výše spropitného nosičům a kočím, doporučená výše almužny pro žebráky, seznam věcí, která nemá turista zapomenout doma atd.). V roce 1844 ještě průvodce doplnil o hodnocení atrakcí hvězdičkami.

Baedeker za svůj život vydal mnoho dalších publikací, v roce 1842 *Německo a rakouské císařství*, v roce 1844 *Švýcarsko* a o rok později knihu *Paříž a okolí*. Všechny informace o zemích a jednotlivých městech získával autor ze svých vlastních zkušeností a pečlivě si je přepisoval.

Karl Baedeker zemřel 4. října 1859 v Koblenzi. ^{[2][3]}

² Karl Baedeker [online].[cit. 2010-10-31]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Karl_Baedeker>

1.2.4 Zhodnocení průvodců o Tunisku

O Tunisku existuje relativně velké množství obsahově i ilustračně kvalitních průvodců, které dobře charakterizují zemi a jeho tradice. Všechny knihy jsou však překladem od zahraničních autorů a ani jedna není napsána vyloženě z pohledu českého návštěvníka. Na českém trhu jsou dostupné následující publikace:

Tunisko, společník cestovatele (Elżbieta a Andrzej Lisowscy; Ikar; 2006) – jedná se o podrobně popsaného průvodce s mnoha doplňujícími fotkami. Kniha je rozdělena na hlavní části: *Jak používat průvodce, Seznámení s Tuniskem, Oblasti Tuniska, Informace pro turisty a Nezbytné údaje*. V každé kapitole se autoři věnují určitému tématu velice popisně a nabízejí ucelený obraz o Tunisku.

Tunisko (Abigail Hole, Michael Grosberg, Daniel Robinson; Lonely Planet, 2007) – průvodce je rozdělen do hlavních částí: *Přípravy na cestu, Navrhované trasy, Tunisko ve zkratce, Dějiny, Kultura, Umění a architektura, Životní prostředí, Jídlo a pití, Regiony – Tunis, Cap Bon, Severní Tunisko, Středozápad Tuniska a Tell, Centrální pobřeží a Kajruán, Gábes, Matmata a ksary, Sahara, Tuzir a Džarid, Džerba* a dále kapitoly *Fakta pro návštěvníky, Doprava, Zdraví, Jazyk, Slovníček, Rejstřík, Světová časová pásma a vysvětlivky k mapám*. Kniha věnuje důraz především praktickým informacím pro turisty, doporučuje různé typy ubytování a stravování a vychází ze zkušeností lidí, kteří Tunisko navštívili a setkali se s určitým problémem nebo překážkou.

Kam za sluncem po celý rok (kolektiv autorů; Vasut, 2005) – publikace není zaměřena pouze na Tunisko, ale věnuje se také dalším populárním přímořským destinacím. V průvodci najdete: *popis rezervace a příjezdu do země, slovníček základních pojmů* nebo *tipy na výlety a zajímavosti*. Kromě toho průvodce upozorňuje na nejkrásnější pláže a na počasí v různých turistických oblastech. Na konci se nachází mapa popisované oblasti.

³ Karl Baedeker [online].[cit. 2010-10-31]. Dostupné z: <<http://www.ententyky.cz/karl-baedeker-otec-kniznich-turistickych-pruvodcu>>

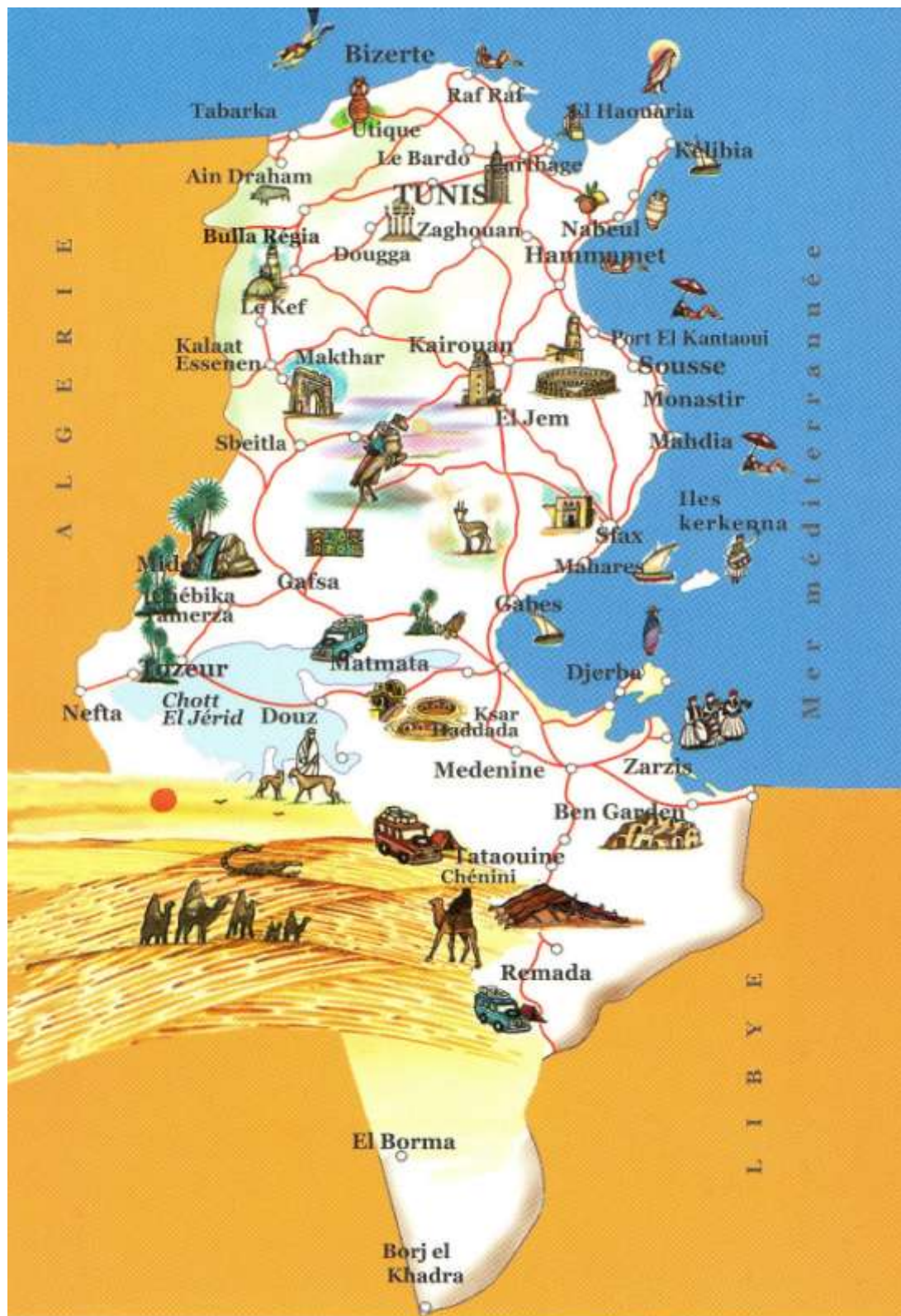
Tunisko (Manfred Thiele, Jan Vasut, 2003) – kniha od stejného nakladatelství jako předchozí se věnuje pouze Tunisku a je rozdělena na kapitoly: *Tunisko se představuje, Hotely a jiná ubytování, Jídlo a pití, Pamětihodnosti, Turistické trasy a Důležité informace*. Zajímavostí této publikace je seznam top deseti míst, které doporučuje společně s dalšími tipy sám autor knížky. Oceňuji také hodnocení ubytování a restaurací nebo plány výletů.

S cestovním atlasem – Tunisko (Daniela Schöter, Friedrich Köthe; Marco Polo, 2008) – autoři této knihy cestují do Tuniska pravidelně každý rok, a tak kromě běžných informací o zemi, jsou v kapesním průvodci zakomponovány vlastní postřehy a zajímavé tipy na výlety. Výhodou je podrobná mapa jednotlivých oblastí Tuniska k orientaci při cestování.

Tunisko, původce do kapsy (Neil Wilson; Berlitz, 2008) – malý kapesní průvodce je velice čtivý a obsahuje zajímavé ilustrační fotografie u většiny popisů míst a místních aktivit. Kniha je rozdělena na kapitoly: *Úvod, Co navštívit, Volný čas, Jídlo a pití, Rady na cestu, Výběr hotelů a restaurací, Rejstřík a Informační stránky*.

Tunisko (Ingeborg Dannhauser; Nelles Pocket, 2008) – průvodce je rozdělen na kapitoly: *Historický přehled, Highlights, Úvodem, Tunis a sever, Kolem Hammametského zálivu, Kolem Gábeského zálivu a Djerba, Kolem Kairouanu, Zajímavý jih, Z kuchyně a ze sklepa, Turistické informace a Cestovní slovníček*. V knize chybí jakékoliv informace o kultuře a tradicích. Kapitola *praktické informace* je popsána velice stručně a kniha je stejně jako předešlé překladem od zahraniční autorky. Naopak velmi dobře jsou popsány jednotlivé oblasti Tuniska a také část *Co nesmíme zapomenout* (objevuje se pouze ve verzi z roku 2002), kde se nachází seznam nejdůležitějších věcí, které bychom si měli vzít s sebou na cestu.

2 Tunisko

Obrázek 1: Mapa Tuniské republiky

2.1 Základní informace

Tunisko je přímořský stát ležící v severní Africe u pobřeží Středozemního moře. Země sousedí na západu s Alžírskem a s Libyí na jihovýchodě, zbytek území je ohraničen mořem v celkové délce 1 148 km. Společně s Marokem a Alžírskem je země součástí oblasti tzv. Maghrebu, což v arabském jazyce znamená „západní“. Tunisko charakterizuje velmi rozmanitá krajina, z Alžírska do něj částečně zasahuje pohoří Atlas s nejvyšším vrcholem Jebel Chaambi (1544 m). Severní část naopak charakterizuje náhorní plošina a úrodné údolí Medjerda se stejnojmennou řekou, která jako jediná po celý rok nevysychá. Na severovýchodě země se vypíná pohoří Dorsale, nazývané také jako Tuniský hřbet, a horské masívy Krumiria a Mogod vytvářející korálové pobřeží se skalnatými útesy. Jih se vyznačuje rozlehlými nížinami, solnými jezery, z nichž největší je Chott El Jerid, a pouští. Až třetinu území celého státu zabírá Sahara.

<i>Oficiální název</i>	Tuniská republika (Al Jumhuriyah at Tunisiyah)
<i>Státní zřízení</i>	Republika v čele s prezidentem Zine el Abidine Ben Ali
<i>Vznik</i>	20. března 1956
<i>Čas</i>	GMT + 1, od roku 2009 země nemění čas na letní
<i>Rozloha</i>	162 610 km ²
<i>Počet obyvatel</i>	10 589 025 (červenec 2010, 78. pozice na světě)
<i>Hustota zalidnění</i>	64 obyvatel/km ²
<i>Hlavní město</i>	Tunis
<i>Státní náboženství</i>	Islám
<i>Úřední jazyk</i>	arabština, v obchodní konverzaci většinou francouzština
<i>Měna</i>	TND - tuniský dinár (1 dinár = 1000 milimů) ^[4]

⁴ Tunisia : CIA – The World Factbook [online].[cit. 2010-10-23]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ts.html>

2.2 Fauna

V dnešním Tunisku nenajdeme tolik živočichů jako v minulosti. Úbytek živočišných druhů mají na svědomí obzvláště lovci a zhoršená kvalita životního prostředí. Před příchodem Féničanů a Římanů v Tunisku žil slon africký, který se kdysi potuloval zemí ve stádech, pohybovaly se zde taktéž kočkovité šelmy jako lvi, gepardi nebo panterři. Dravá zvěř byla však dodávána do římských arén a cirkusů, což zapříčinilo vymícení mnoha druhů.

Na severu se nyní vyskytují hlavně zvířata žijící v lesích jako divoká prasata, kočkovité šelmy a jeleni. Na jihu se setkáte se šakaly, hyenami, gazelami, zajíci nebo se sysly. V okolí pouště žijí převážně velbloudi, kteří jsou schopni přežít v takovéto nehostinné oblasti díky zásobám tuku až několik měsíců. Poušť poskytuje útočiště také hadům, zejména zmiji růžkaté), pouštním varanům a štírům. Právě mezi štíry najdeme též smrtelně jedovaté druhy, na které je třeba si dávat velký pozor. Na území Tuniska se nachází několik stovek druhů ptactva, včetně čápa, orla, sokola, ledňáčka, mandelíka a spousty dalších brodivých a vodních ptáků. V zimě se v určitých oblastech objevují plameňáci. Pouštní oázy nabízejí možnost sledovat skřivana nebo hýla pouštního, dravci se naopak vyskytují v hornatých a zalesněných oblastech a na útesech mysu Bon. V Tunisku je mimo jiné významný i chov mořských živočichů, převládá zde chov sardinek a tuňáků. Severní pobřeží v okolí Tabarky je bohaté na korály a raky.^[5]

2.3 Flóra

Severovýchodní část Tuniska je zalesněna a vyznačuje se druhovou pestrostí, nacházejí se zde nejčastěji duby, jedle, osiky nebo korkovníky. Na úpatí hor převládají křovinaté lesy vřesovitého charakteru - macchie. Pro vnitrozemskou step je charakteristický výskyt vytrvalé trávy Alfa. V jižní oblasti rostou kaktusy, včetně opuncí, agáve a aloe, oázy jsou naopak bohaté díky spodním pramenům na datlové palmy. Mezi hlavní produkční oblasti olivovníku, kterého je po celém Tunisku rozeseto kolem 60 miliónů, patří pásmo Sáhel. Ovocným stromům a víně se daří hlavně v oblasti Cap Bon. Po celé zemi rostou buganvilie, keře s purpurovými květy, pocházející původně z Brazílie, které se stejně jako ibišky krásně pnou po místních plotech a domech. K vidění jsou také květiny s omamnými vůněmi, především jasmíny, lilie, oleandry nebo růže.

⁵ Tunisko.net – Přírodopis – Zvířata [online].[cit. 2010-11-25]. Dostupné z: < <http://www.tunisko.net> >

2.4 Národní parky, rezervace a jiná chráněná území

Národní parky - v Tunisku se nachází 9 NP, které zaujímají 5 % z celkové rozlohy státu. Mimo NP Ichkeul jsou všechny parky těžko přístupné a slouží většinou jako vojenské zóny. V poslední době usiluje tuniská vláda o zpřístupnění ostatních parků.

Národní park Ichkeul je zapsaný od roku 1980 na seznamu světového kulturního a přírodního dědictví Unesco a leží 30 km na jih od města Bizerte. NP se rozkládá na ploše 120 000 ha a najdeme zde kromě jezera Ichkeul také horu Jebel Ichkeul (511 m) s vyznačenými turistickými trasami, nebo horké prameny. Součástí parku je také malé muzeum s expozicí o přírodě národního parku Ichkeul.

Národní park Bou Hedma se nachází 85 km východně od města Gafsy a zaujímá plochu 16 000 ha. Národní park se vyznačuje obrovským porostem akáciových lesů a výskytem ohrožených živočišných druhů - antilop, muflonů či pštrosů.

Národní park Boukornine najdeme u malého pobřežního městečka Hammam Lif, asi 20 km jižně od hlavního města Tunis. Národní park se rozkládá na malé ploše 1900 ha kolem hory Jebel Boukornine (576 m). Žijí zde dikobrazi, divocí kanci a šakali.

Národní park Chambi se rozkládá na ploše 6700 ha asi 15 km západně od průmysku Kasserine. NP je tvořen většinou z lesa a to z borovicového, dubového a jalovcového, kromě toho se zde nachází nejvyšší hora Tuniska - Jebel ech Chambi (1544 metrů). Park je domovem pro žíhané hyeny, horské gazely a několik druhů plazů.

Národní park El Feija patří mezi nejvýznamnější národní parky Tuniska díky mnoha druhům rostlin (především orchidejím) a sladkovodním pramenům. Park se nachází 20 km na jih od města Ghardimaou a rozkládá se na ploše 2630 ha. Žijí zde divocí kanci, šakali, jeleni berberští a servalové.

Národní park Orbata pokrývá plochu o rozloze 3000 ha a najdeme ho na jihu země nedaleko města Gafsy. Žijí zde převážně mufloni.

Národní park Sidi Toui Saharan se nachází 50 km jižně od města Ben Guerdane a zaujímá plochu 6300 ha. Národní park charakterizuje vyprahlá země a písečné duny, z živočišných druhů gazely, šakalové a vzácné druhy antilop.

Národní park Zagouan o rozloze 2000 ha je situován asi 60 km od hlavního města Tunis. Žije zde vzácný druh saharského orla skalního.

Národní park Zembra-Zembretta zaujímá ostrovy v tuniském zálivu ležící asi 15 km od mysu Cap Bon. (Hole & Grosberg & Robinson, 2007: 54)

Přírodní rezervace - v Tunisku najdeme několik přírodních rezervací, které byly vytvořeny na ochranu jedinečných přírodních lokalit a ohrožených živočišných druhů zvířat jako:

- *Přírodní rezervace Mhibes* na ochranu berberských jelenů
- *Přírodní rezervace Kchem El Kelb* na ochranu gazel
- *Přírodní rezervace Galiton* na ochranu tuleně středomořského
- *Přírodní rezervace Chikly* na ochranu hnízdišť volavky bílé
- *Přírodní rezervace Majen Chitan* na ochranu přírodní lokality
- *Přírodní rezervace v El Haouaria* na ochranu netopýrů žijících v jeskyních

Ostatní chráněná území – byla ustanovena Ministerstvem životního prostředí a územního plánování, a vznikla pro uchování těchto oblastí jako prostředí pro určité přírodní druhy s ekologickou a ekonomickou hodnotou. Prioritní ochranu získalo těchto čtrnáct lokalit:

1. *Údolí Atatfas* (macchie z korkového dubu)
2. *Sedlo Djebel Abderrahmane* (macchie z kermesového dubu)
3. *Les Kesra* (borovice Aleppo)
4. *Lokalita Bouabdella* (cypřiš Maktar)
5. *Lokalita Djebel Serj* (javor Montpellier)
6. *Oblast Bouzaïène - El Gallel; Maknassy* (pistácie Atlas)
7. *Oblast Jebel Sidi Aich* (kavyl přepevný)
8. *Jebel El Talh, El Guettar* (kaučukovník: akát Radiana)
9. *Oblast Rejim Maatoug a Ghouiba Essouda*
10. *Lokalita Toujane* (jalovec virginský z Matmaty)
11. *Východní Erg, region Jbil*
12. *Sebkha Sidi Ali Mekki, El Ouafi a Severní Sebkha*
13. *Ghar El Melh Lagoon*
14. *Zirats* (přírodní prameny a oáza Nafzaoua)⁶

⁶ Tunisia Online : Environment [online].[cit. 2010-10-15]. Dostupné z: <http://www.tunisiaonline.com/environment/environment2.html>>

2.5 Podnebí

Tunisko se vyznačuje různorodostí přírodního klimatu a podnebí v jednotlivých oblastech země se velice liší.

Severní a centrální Tunisko má subtropické středomořské podnebí s teplými až horkými suchými léty, s průměrnou teplotou kolem 27°C a mírnou deštivou zimou okolo 13°C. Na začátku a na konci sezóny (květen – září) je ale nutné počítat s chladnými večery. V *Jižním Tunisku* naopak převládá vnitrozemské podnebí, s vysokými teplotami a velkým suchem. Poušť v jižním Tunisku má tedy minimum srážek a letní teploty dosahují až 40°C, teplota však na jihu není stabilní a i když je přes den neskutečné horko, v noci najednou může teplota klesnout i k bodu mrazu. Průměrné roční srážky se pohybují od 1000 mm na severu k 150 na jihu. V horách na severozápadě v zimě i občas sněží.

Nejmírnější podnebí panuje na východě v oblasti Hammametského zálivu. Příjemně je především v létě také na ostrově Djerba, kde se po celou sezónu drží teplota v průměru kolem 30°C díky pobřežnímu klimatu, v zimě pak kolem 16°C. (Wilson, 2008: 118)

PRŮMĚRNÉ TEPLoty V TUNISKU VYJÁDŘENÉ VE STUPNÍCH CELSIA⁷

Město/Měsíc	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Tunis	13,0	12,0	14,2	17,1	21,8	23,8	27,6	28,0	24,2	22,9	16,5	12,0
Tabarka	13,5	11,6	13,4	15,7	19,8	22,2	25,7	26,5	22,7	21,9	16,0	11,5
Bizerte	12,3	11,2	10,4	15,8	20,5	23,1	26,8	27,4	23,0	21,8	15,7	12,0
Nabeul/Hammamet	12,7	12,5	14,5	16,6	20,2	23,1	27,2	27,2	24,3	22,9	17,1	12,8
Kairouan	13,2	12,7	15,4	18,3	23,7	25,9	30,4	29,7	25,0	23,1	16,2	11,0
Monastir	13,1	12,8	15,1	17,2	21,9	24,0	27,7	28,4	24,7	23,1	17,2	12,2
Gafsa	10,7	11,5	15,0	18,7	23,0	26,4	31,0	30,9	29,5	22,1	14,8	9,1
Gábes	13,8	13,3	16,5	18,5	23,3	26,0	27,4	28,2	25,7	23,5	17,9	11,9
Djerba	13,7	13,6	16,2	18,4	23,7	25,0	27,8	28,2	25,4	24,0	18,2	13,0
Tozeur	13,1	14,3	16,8	21,6	27,8	29,4	33,5	32,6	27,3	24,9	17,7	11,2

⁷ Tunisia : Tourist Map. Tunisian National Tourist Office. 2010

2.6 Historický přehled

Tunisko se řadí k nejstarším zemím v Africe a jméno, které mu dali Římané – *Africa* (*Ifrikija*), se posléze začalo používat pro celý kontinent. Území dnešního Tuniska svého času ovládaly všechny světové říše, které kdy v oblasti Středoziemního moře vznikly jako Féničané, Římané, Vandalové, Arabové nebo Francouzi, a právě oni zde zanechaly významné památky, které fascinují návštěvníky dodnes. V následujícím přehledu jsou uvedeny nejdůležitější mezníky z dějin Tuniska:

3000 př. n. l.	Berberské kmeny osidlují severní Afriku.
1011 př. n. l.	Féničtí obchodníci zakládají osadu Utica (Ityke).
814/813 př. n. l.	Féničané zakládají město Quart Haddash (Punské Nové město), Kartágo.
409 př. n. l.	Kartáginci (Punové) bojují s Řeky o nadvládu nad Sicílií.
310 př. n. l.	Agathoklés, tyran ze Syrakús, přistál na poloostrově Cap Bon a vypálil punská města na pobřeží.
264–241 př. n. l.	První punská válka, podle mírové smlouvy se muselo Kartágo vzdát svých sicilských držav.
241–237 př. n. l.	Povstání numidských vojáků (žoldnéřů najatých Kartágem pro boj s Římen) v El Kefu.
237 př. n. l.	Hamilcar, nazývaný „Blesk“ (Barkas), otec Hannibala, zahájil výboj v Hispánii.
218 př. n. l.	Hannibal po vypuknutí druhé punské války ihned překročil Pyreneje a zahájil přechod přes Alpy do Pádské nížiny.
218–201 př. n. l.	Druhá punská válka, v mírové smlouvě Řím a Kartágo prohlašují, že budou „přáteli a spojenci“.
150 př. n. l.	Hasdrubal udeřil na numidského krále Masinisse, spojence Římanů.

149–146 př. n. l.	Třetí punská válka skončila úplným zřízením Kartága, které srovnal se zemí Publius Cornelius Scipius Mladší, zvaný Africanus.
104 př. n. l.	Smrtí krále Jugurthy, zardoušeného v římském žaláři, zanikla velká numidská říše.
27 př. n. l.	Augustus dal na místě starého Kartága postavit nové sídlo jako hlavní město provincie Africa proconsularis.
1. st. n. l.	Rozšíření zemědělství, velkorysé pěstování oliv. Tunisko se stává obilnicí Říma.
180	První známé procesy proti křesťanům v Kartágu končí rozsudky smrtí.
248–258	Cyprián, první doložený křesťanský biskup v Kartágu.
256	Koncilu v Kartágu se účastní 80 afrických biskupů.
439	Vpád Vandalů pod vedením krále Geisericha.
533	Byzantský císař Justinián si podrobil Tunisko.
670	Okba Ibn Náfí‘ a jeho arabsko-islámské vojsko si podmaňují severní Afriku a zakládají Kairouan, začátek arabských výbojů.
702	Smrtí královny Kahiny skončil odpor Berberů.
800	Ibrahím Ibn El Aghlab se stal emírem provincie Afriqia a založil dynastii Aghlabovců, hospodářský a kulturní rozkvět.
876	Raqada u Kairouanu se stala novým sídlením městem.
909	Abdulláh Abu Mohamed založil v Raqadě dynastii Fátimovců.
972–1051	Vláda berberské dynastie Zíriovců.
11. 6. 973	Ši’iští Fátimovci se přesunuli do Egypta, kde založili nové město, Káhiru.

1048	Invaze arabských nomádských kmenů Beni Hillal a Beni Sulayn; Kairouan je zničen.
1134–1156	Normanský vévoda Roger II. obsadil několik měst na pobřeží.
1160	Tunisko dobyli maročtí Almohádovci.
1229 – 1574	Dynastie Hafsovců, úplná arabizace a další rozkvět.
1236	Tunis se stal hlavním městem a dárce jména pro celou zemi.
27. 5. 1332	V Tunisu se narodil Ibn Chaldún, proslulý arabský historik.
1574	Počátek turecké nadvlády, Tunisko je začleněno do Osmanské říše.
1705	Husajn Ben Alí se stal prvním bejem dynastie Husajnovců, kteří byli u moci až do roku 1957.
12. 5. 1881	Tunisko se stalo francouzským protektorátem uzavřením smlouvy v Bardo.
2. 3. 1934	Habib Bourguiba založil stranu Néo-Destour.
1941	Němečtí vojáci obsadili část Tuniska.
20. 3. 1956	Tunisko se stalo nezávislým státem, v nové přijaté ústavě je zakotven zákon polygamie, Habib Bourguiba se stává ministerským předsedou.
25. 7. 1957	Vyhlášení republiky, Habib Bourguiba se stává prvním prezidentem Tuniska.
1. 6. 1959	Tunisko přijímá ústavu.
15. 10. 1963	Francouzské jednotky opouštějí Bizertu.
7. 11. 1987	Sesazení Habiba Bourguiby, prezidentem a velitelem ozbrojených sil zvolen Zine el-Abidine Ben Ali.
17. 2. 1989	Mauritánie, Maroko, Alžírsko, Tunisko a Libye zakládají UMA (Union du Maghreb Arabe).

20. 3. 1994	Opětovné zvolení Zine el-Abidine Ben Aliho 99 % hlasy.
14. 4. 1996	Jan Pavel II. navštívuje Tunisko, jde o vůbec první návštěvu papeže v zemi.
24. 10. 1999	Zine el-Abidine Ben Ali je potřetí zvolen do funkce prezidenta.
1998–2000	Rozkvět moderního cestovního ruchu.
6. 4. 2000	Ve věku 97 let umírá první prezident Habib Bourguiba.
11. 4. 2002	Islámský teroristický útok na synagogu La Ghriba, při atentátu na Djerbě přichází o život 21 turistů.
24. 10. 2004	V parlamentních volbách vítězí strana RCD (Constitutional Democratic Rally). Zine el-Abidine Ben Ali je počtvrté zvolen do funkce prezidenta.
25. 10. 2009	Zine el-Abidine Ben Ali je počtvrté zvolen do funkce prezidenta (Dannhauser, 2008: 7; Thiele, 2003: 112 – 113; Schetar & Köthe, 2008: 10).

2.7 Berbeři

Berbeři jsou původní obyvatelé severní Afriky, kteří se zde usadili na přelomu 5. – 4. tisíciletí před naším letopočtem. V roce 700 našeho letopočtu je začaly vytlačovat kmeny arabských přistěhovalců a Berbeři museli oblast opustit nebo se Arabům přizpůsobit. Většina Berberů nyní žije na ostrově Djerba a v jeskynních vesnicích (ksárech) na jihu země, spousta z nich je však promíchána s Araby.

Berbeři si do této doby dokázali udržet typický život provázený nejrozličnějšími tradicemi, jde například o nošení typických oděvů doplněný šátkem, a ozdobnými zlatými šperky, jež jsou doménou žen. Berberky si navíc krásí obličej i ruce henou, aby se chránily před zlými duchy.

Zručnost těchto obyvatel se projevuje i ve vytváření různých předmětů, z nichž nejznámější jsou právě šperky a také keramika, která je typická pro své abstraktní vzory připomínající tetování (Lisowscy, 2006: 30, Schetar & Köthe, 2008: 17).

2.8 Kultura a tradice

Tuniská republika patří mezi nejliberálnější zemi ze všech islámských států. Na ulici se setkáte na jedné straně s lidmi, kteří striktně dodržují islámské náboženství, tak na druhé straně i s těmi, co se oblékají moderně podle západního stylu.

Co se týče mentality místních obyvatel, Tunisané jsou známí svou vlídností, přátelským chováním, tolerancí a pohostinností. Zejména poslední vlastnost najdeme především u tradičních rodin žijících ve vnitrozemí. Pozve-li vás například tato rodina k sobě domů, pohostí vás, jako kdybyste byli odjakživa její součástí, a s nadšením vám povypráví o tom, jak žije a co dělá, a to bez jakékoliv ziskovosti, nebo očekávání finanční odměny.

Obyvatelé Tuniska však přes svou liberálnost kladou velký důraz na tradice, které se odrážejí v jejich svátcích, náboženských zvycích a rituálech. Jedná se předně o oslavu narození, svatby, postního měsíce ramadánu, nebo o vykonání obřízky u mladých chlapců. Mezi tradiční pojetí života také patří úcta k rodině, která je ve všech ohledech na prvním místě. Rodinné pouto je natolik silné, že i v případě, kdy se u jakéhokoliv člena rodiny objeví problém, ihned se mu dostane pomoci. Tato tradice je podporována faktem, že lidé bez práce a studenti nedostávají od státu žádné příspěvky nebo finanční podporu, a tak břemeno zůstává na těch, kteří práci mají, a je tedy jejich povinností se o zbývající rodinu postarat.

V poslední době jsou patrné v Tunisku dva nové trendy. Od roku 1956, kdy Tunisko získalo nezávislost na Francii, se lidé hromadně stěhují do velkých měst (v současnosti zde žije již kolem 60 % obyvatelstva), společnost se tak rozdělila na kosmopolitní městskou část, většinou evropsky založenou, a tradičně venkovskou část, která se nadále drží svých tradic.

Dalším trendem, který se rozmáhá v posledních několika letech, je stěhování se za lepším životem do Evropy. Představa o lukrativní práci láká spoustu Tunisánů k odchodu ze své země. Ačkoliv v Tunisku získáte kvalitní vzdělání, většinou se absolventům nepodaří uplatnit se v daném oboru, avšak ještě větším problémem je následně dostat adekvátní odměnu za kvalifikovanou práci.

2.8.1 Narození

Oslava narození dítěte patří v tuniské rodině mezi zásadní společenské události. Narození je provázeno menší oslavou, na níž se sejde úzký kruh příbuzných a přátel. Během oslavy se gratuluje novopečené matce a předávají se dárky dítěti. Na slavnosti se objevuje tuniská sladkost Zrir Tunisienne, která se podává pouze při této události.

2.8.2 Obřízka

Obřízka, neboli odstranění předkožky, se vykonává u chlapců v předškolním věku, a to tradičně tak, že přijde lékař ke chlapci domů a tam mu zákrok provede. Zákrok je ale možné provést i v nemocnici, rozhodnutí záleží na rodině. Událost je zakončena oslavou s občerstvením, na které se chlapci předávají symbolické peněžní dary.

2.8.3 Svatba

Svatba byla v minulosti uzavírána předem, a to dohodou mezi rodinami. Mohlo se tak stát, že až do samotného sňatku se muž ani žena vůbec neznali. V Tunisku byla dokonce běžná polygamie, tzv. mnohoženství, jež umožňovala muži vzít si dokonce až čtyři ženy, o něž se ale dotyčný musel po uzavření sňatku pečlivě starat. Tento zvyk byl zrušen v roce 1956, kdy se v zákoně ustanovila možnost oženit se pouze jednou.

Kromě domluvených svazků dříve také tradičně hledaly matky pro své syny nevěstu při návštěvě veřejných lázní - hammam. Výběr byl samozřejmě zúžen na ty nejkrásnější dívky, o nichž si poté matka zjišťovala co nejvíc informací týkajících se jejich rodinných a majetkových poměrů.

Dnes, stejně jako v minulosti, je svatba velice významnou rodinnou událostí, ale žena i muž mají možnost si vybrat své protějšky sami. Stále je však kladen důraz na dodržování určitých zažitých zvyklostí. Jedná se například o nutnost respektování rodiny při setkání partnerů, kdy je mezi nimi zakázán jakýkoliv fyzický kontakt, nebo tradice, která zakazuje do zasnoubení ukazovat se společně na veřejnosti. U nastávající nevěsty se také předpokládá to, že do svatby zůstane pannou.

Tuniská svatba obvykle trvá 3 – 7 dní a je velice finančně náročná. Z tohoto důvodu se na výdajích podílí obě rodiny a také v poslední době často nejbližší příbuzní a přátelé, kteří přispívají na svatbu peněžními dary.

Tradiční svatba vypadá v úplném znění takto:

První den navštíví žena lázně hammam za doprovodu darbouky, typických tuniských bubnů z kozí kůže, a zpěvu. Muž zatím přiveze do jejího domu potraviny, které bude potřebovat na oslavu konající se pátý den. Při této příležitosti vyzvedne domácí potřeby nakoupené do domácnosti a odveze je do společného bydlení.

Druhý, třetí a čtvrtý den se provádí obřad s použitím heny. Všechny ženy si navzájem malují ruce a nohy henou, barvivem získaným z listů henovníku bezbranného. Na těle se vytváří motivy s různými obrazci. Muž pracuje na úpravách bytu nebo domu, kde budou společně s nastávající žít. Každý den přichází na návštěvu k oběma partnerům příbuzní a známí. Muž i žena je po celou dobu hostí a tráví s nimi volný čas.

Pátý den probíhá oslava, *Woutia*, jejíž součástí je večeře u ženy doma a slavnost doprovázená hudbou a tancem. Během slavnosti přicházejí zástupci z mužovy strany a ženě předávají svatební šperky. Společně s dalšími hosty, mezi nimiž převládají ženy, ji pak věnují peněžní dary, za něž dostávají upomínku v podobě malého balíčku se sladkostí. Na oslavě se po celou dobu servíruje pití a sladkosti.

Šestý den se ženě kreslí na ruce i nohy speciální ozdobné tetování pro zvýraznění heny, po zbytek dne potom snoubenka odpočívá. Naopak muž má nabitý program. Nejdříve navštíví lázně hammam, kde se o něj starají přátelé. Večer následuje oslava, určená především pro muže, jejíž součástí je, stejně jako u ženy v předchozí den, večeře a slavnost *Hennet rajel* (tj. *Hena pro muže*). Na slavnost přicházejí zástupci z ženiny strany a přinášejí henu a balíčky se sladkostmi. Podle zvyklosti je muži a všem svobodným mužům, kteří o to projeví zájem, nanесena hena na malíček. Ženichovi se opět věnují peněžní dary od všech přítomných hostů.

Sedmý den se koná samotná svatba. Žena dopoledne navštíví kadeřnické studio, kde je jí vytvořen svatební účes a líčení. Na stejném místě se také obléká do svatebních šatů. Naopak muž nejdříve připravuje dopravu pro sebe a nevěstu a poté odchází k holiči, případně holič přichází k němu domů. Zatímco se žena i muž připravují ke svatbě, kamarádky se odeberou do jejich domu a dokončí poslední úpravy domácnosti k tomu, aby zde manželé mohli bydlet.

Jakmile jsou budoucí manželé připraveni, přijede muž pro ženu do kadeřnictví a odjíždí společně na úřad. Slavnostní událost se koná za přítomnosti oddávajícího, dvou svědků a dalších hostů. Muž a žena podepisují manželskou smlouvu s možností společného nebo odděleného majetku nabytého na základě uzavření manželství. Na konci obřadu dojde k předání prstenů, avšak bez polibku, který je kvůli islámské víře zakázán. Následuje krájení dortu a přípitek mlékem nebo džusem. Novomanželé svatbu oslavují s přáteli a rodinou, nebo odjíždí domů, případně rovnou na svatební cestu.

2.8.4 Rozvod

Rozvod je v muslimském Tunisku brán velice negativně, a proto se situacím, které by mohly k rozvodu vést, snaží rodina a stát zabránit. Konečné rozhodnutí o možnosti rozvodu je tedy umožněno po několika žádostech a urgencích u soudu.

Pokud oba manželé s rozvodem souhlasí a nemají děti, rozvod je proveden okamžitě. Mají-li partneři ze společného manželství děti, rozhodne o jejich svěřeni do péče soud. Za podmínky, že jsou děti svěřeny do péče matky, otec jim musí po rozvodu do věku osmnácti let platit měsíční příspěvky a bývalé manželce musí zajistit bydlení a další peníze. Obráceně tato povinnost neplatí. Podpora matky a jejích dětí se ruší v případě, že se žena znovu vdá za někoho jiného.

2.8.5 Smrt a pohřeb

Den a doba vykonání pohřbu je v Tunisku vázána na čas úmrtí člověka. Zemře-li dopoledne, ještě v ten samý den může být pochován, zemře-li odpoledne nebo večer, musí být pohřben až následující den.

O smrti se informuje blízký okruh rodiny a přátel, doma panuje smutná nálada. K smuteční atmosféře se pouští kazeta nebo kompaktní disk s úryvky z Koránu, jinak nesmí být žádná jiná média zapnutá. Rodina zemřelého by měla poté všem přítomným uvařit a pohostit je. V případě, že zesnulý dlužil někomu peníze, pozůstalí jsou povinni je dotyčnému dodatečně vrátit.

Přípravy na pohřeb probíhají podle místních zvyklostí, mrtvý se omyje, obleče se do bílé dlouhé košile a vloží se do rakve. Omytí mužů je privilegiem muže, popřípadě manželky zesnulého a obráceně. Koná-li se pohřeb první den, účastní se ho pouze muži. Ti se před cestou na hřbitov zastaví v mešitě, aby se za zemřelého naposledy pomodlili. Ženy zůstávají doma a neúčastní se samotného pohřbu. Po celou dobu však mrtvého uctívají nošením černého oblečení. Na hřbitově je zesnulý uložen, již bez rakve, na připravené místo směřující hlavou k Mekce. Hrob je posléze překryt speciálním materiálem.

Třetí den od smrti známý v Tunisku jako *Farg*, je den, kdy se všichni příbuzní a známí pomalu vrací do svých domovů. Rodina mrtvého nadále truchlí dalších čtyřicet dnů, po této době se opět sjíždí nejbližší příbuzní a přátelé zpět a smutek je ukončen.

2.9 Náboženství

Oficiálním státním náboženstvím Tuniska je *islám*, k němuž se hlásí 98 % obyvatel. Většina Tunisánů je příslušníkem islámské větve Sunnitů. Zbylá 2 % vyznávají *židovství, křesťanství a další náboženství*.

Islám znamená „podrobení se“ nebo „odevzdání se“ do vůle Boží (Alláhu). Vznikl v Jeruzalémě stejně jako starší náboženství křesťanství a judaismus a má s nimi společné kořeny. Posvátná kniha islámu se nazývá Korán, mezi hlavní symboly patří měsíc a hvězda. V Tunisku se islám objevuje po příchodu Arabů a od 7. století n. l. se rozšířil po celé zemi.

Islám se opírá o pět zásad, tzv. sloupů, víry, ze kterých vychází život muslima:

1. *Šaháda* – vyznání víry a uznání Alláha za jediného Boha.
2. *Salát* – povinnost se pětkrát denně modlit směrem k Mekce. Před každou modlitbou se musí věřící omýt.
3. *Zakát* – povinnost dávat almužnu chudým.
4. *Saum* – dodržování půstu od úsvitu do západu slunce během ramadánu (viz str. 34).
5. *Hadžd* – každý muslim by alespoň jednou za život měl vykonat pouť do Mekky. Pout' zahrnuje chození kolem svatyně Kaaba a několik dalších obřadů.

Korán (arabsky al-Qur'an nebo Qur'án) - dle Hrbky (2006) se jedná o svaté písmo muslimů a obsahuje sbírku textů ze čtyř období, přednášených Mohamedem v průběhu více než dvaceti let prorocké činnosti a považovaných jím za zjevení boží. Korán jako kniha skládá ze 114 kapitol, zvaných sůry, při čemž první sůra nazvaná *Otevírací* je nejdelší a poslední *Lidé* naopak nejkratší. Každá sůra obsahuje určitý počet menších celků, pro něž je užito názvu *Ája*.

Muslimské zvyklosti - V každodenním životě je muslim povinen se kromě dodržování pravidel islámského náboženství zdržet požívání alkoholu a vepřového masa, které je považováno v islámských zemích za nečisté. (Hole & Grosberg & Robinson, 2007: 54)

Modlitba - Muslimové, neboli ti, „co se odevzdávají Bohu“, se scházejí ke společným modlitbám v mešitě nebo na nádvoří, muži a ženy zvlášť. Modlitba se provádí pětkrát denně směrem k Mekce a vykonávají se předepsané pohyby (Modlitba první *Esobh* o svítání; druhá *Edhoher* v poledne; třetí *Elasar* odpoledne; čtvrtá *Elmegrab* konaná v době západu slunce a poslední *El-Isha* před půlnocí). K modlitbě *Adhan* vyzývá věřící z minaretu, vysoké věže, která je součástí mešity, zástupce zvaný *muedhin* (muežín):

„Alláh je veliký, Alláh je veliký,

vyznávám, že není jiného božstva kromě Boha,

vyznávám, že Mohamed je posel boží.

Vzhůru k modlitbě, vzhůru k modlitbě,

vzhůru k dobrému činu, vzhůru k dobrému činu,

Alláh je veliký, Alláh je veliký,

není božstva kromě Boha. “

Islámské svátky se neřídí podle západního Gregoriánského kalendáře, nýbrž podle lunárního tzv. *hidžrí*, který je o deset až jedenáct dnů kratší, a proto se každý rok liší.

Aid al-Mouled se slaví na počest narození proroka Mohameda.

Ramadán je měsíc, kdy byl Korán poprvé zjeven Mohamedovi. Muslimové s výjimkou dětí, nemocných lidí a těhotných žen, v tento měsíc dodržují od svítání do západu slunce půst, tj. zdržení se pití, jídla, kouření a pohlavního styku. Absence určitého dne půstu by měla být nahrazena den za den po konci ramadánu. Od prvního dne ramadánu se začíná v mešitě předčítat Korán, jeho četba je ukončena 27. den ramadánu a nazývá se *Laylat al-Quadr* (Síla noci).

Aid al-Fitr (Aid Sghir) je první den po konci ramadánu, při němž se rodiny navzájem navštěvují a nosí sladkosti. Děti dostávají malé peněžní dary.

Aid al-Adhá (Aid al-Kabir) nazývaný také jako *Velký svátek*, je den, při němž se rituálně zabije jehně jako připomínka Abrahámovi oběti. Podle tradice se v této době vykonává i *Hadžd*, pouť do Mekky.

2.10 Tunisko během roku

2.10.1 Státní svátky

V Tunisku se slaví sedm oficiálních státních svátků. Během těchto dnů jsou téměř všechny úřady a obchody zavřené.

1. ledna - Nový rok

20. března - Den nezávislosti

21. března - Den mládeže

9. dubna - Den mučedníků

1. května - Den práce

25. července - Den republiky

7. listopadu - Výroční den nástupu prezidenta Ben Aliho (Dannhauser, 2008: 93)

2.10.2 Festivaly

Radost ze života Tunisané vyjadřují prostřednictvím mnoha různých festivalů, ať se jedná o oslavu rybářství, sokolnictví nebo hudby. Hlavní sezónou festivalů je červenec a srpen, kdy se pořádají především mezinárodní kulturní festivaly. Místem konání hudebních a divadelních představení bývají přední historická místa jako například Kartágo, Dougga či El Jem. Zahraniční návštěvníci jsou na festivalech vítáni a mohou se připojit k oslavám, tanci nebo k poslechu hudby.

Přehled kulturních akcí a festivalů

BŘEZEN

Slavnosti chobotnic na ostrovech Kerkenna – tradiční festival se koná každý rok a oslavuje se tím, že se účastníci oblékají do kostýmů připomínající chobotnice.

Festival horských oáz - součástí je předvedení tradiční kultury Berberů žijících na pomezí oázy a pouště.

DUBEN

Ksarský mezinárodní festival v Tataouine – každoroční festival nabízí příležitost poznat místní obyvatele, jejich historii a tradice. Na programu bývá hudební program i velbloudí závody.

Festival pomerančovníkových květů – během slavností, konajících se v Hammamet, Sousse i Nabeulu, se můžete podívat na to, jak se z pomerančových květů v průběhu destilace získává vonná esence. Tradiční trhy pak nabízejí různé vůně k prodeji.

KVĚTEN

Djeridský festival tradičního umění v oblasti Nefta – zahrnuje tradiční koncerty, taneční a hudební představení.

Poutní cesta do synagogy La Ghriba na Djerbě – pouť je organizována v hebrejštině a směřuje k nejstarší synagoze v Africe.

ČERVEN/ČERVENEC

23. – 25. 6. *Festival sokolnictví v El Haouaria* – místem konání je vrcholek výběžku Cap Bon v hlavní lovecké oblasti El Haouaria. Jedná se o tisíc let starou tradici, která sahá až do Kartaginského období. Každoročně se zde setkávají nejlepší sokolníci a předvádějí různé ukázky lovu.

29. 6. – 7. 7. *Mezinárodní jazzový festival v Tabarce* – se řadí mezi nejvýznamnější slavnosti celého roku. Po dobu konání festivalu se představují na scéně populární představitelé jazzové scény.

ČERVENEC/SRPEN

5. – 8. 7. *Festival ušlechtilých koní* – se odehrává v malém městečku Meknassi, kde je možné zhlédnout skvělou jezdeckou show, průvody koní a další přehlídky jezdeckých dovedností arabských plnokrevníků.

12. 7. *Yasmine Hammamet Festival*

17. – 25. 7. Ulysse Festival

17. – 31. 7. Mezinárodní festival v Tozeur

12. 7. – 23. 8. Mezinárodní festival Kartága

13. 7. – 22. 8. Mezinárodní festival Hammametu – na obou představeních v římském divadle v Kartágu i v kulturním středisku Dar Sebastian v Hammametu se lze užít představení ve volné přírodě.

13. 7. – 18. 8. Noci v El Marsa

14. 7. – 11. 8. Mezinárodní festival symfonické hudby – festival každoročně hostí město El Jem ve svém nejzachovalejším římském amfiteátru a příznivce vážné hudby zve k poslechu Mozarta, Shumana, Haendla, Lisztého, Bacha či Vivaldiho.

14. 7. – 17. 8. Mezinárodní festival v Bizerte

14. 7. – 18. 8. Mezinárodní festival Sousse

15. 7. – 5. 8. Mezinárodní festival v Dougge

15. 7. – 15. 9. Festival Kartágo – Byrsa

22. 7. – 17. 8. Festival sochařství

LISTOPAD

8. – 11. 11. Festival Sahara – Douz – tato slavnost se koná každoročně již od roku 1967. Na programu je taneční show, velbloudí závody, předvedení tradiční svatby a berberských ozdob.

3. – 6. 11. Den saharského turismu

Medina festival v Tunisu – festival se koná každý rok v době ramadánu. V centru hlavního města se představuje vystoupení mezinárodních hudebníků. (Hole & Grosberg & Robinson, 2007: 291; Lisowscy, 2006: 38)

2.11 Tuniská kuchyně

Tradiční kuchyni lze popsat jako směsici středomořských pokrmů a kulinářství obyvatel pouštní Sahary. Pokrmy doplňuje výrazné pikantní a pálivé koření, které se do Tuniska dostalo díky přítomnosti dávných civilizací a kočovných kmenů. Stejně jako u zemí při Středozezemním moři, je základem tuniské kuchyně olivový olej, zelenina, mořské plody a maso. Vzhledem k tomu, že se Tunisko řadí mezi státy vyznávající islám, je z jídelníčku vyloučeno vepřové maso.

2.11.1 Tuniské speciality

Kuskus – typické berberské jídlo, které je populární v mnoha zemích. Kuskus se zpracovává z tvrdšího druhu pšenice do malých, středních nebo velkých zrn. Obvykle je možné ho podávat s masem a zeleninou, existuje však i v samostatné ochucené nebo neochucené variantě jako dezert nebo příloha. Tradiční recept na kuskus obsahuje cizrnu, hrozinky, zeleninu (brambory, papriku, cuketu, mrkev, rajčatový protlak, zelí) a jehněčí, případně kuřecí maso. Ingredience nejsou všude stejné, v různých oblastech se může tradiční kuskus lišit.

Obrázek 2: Tradiční pokrm Tuniska - kuskus

Tajine – původně tradiční jídlo z Maroka, které si Tunisané upravili a vytvořili z něj slaný zapečený koláč podávaný i na studeno s vajíčkem, masem, bramborami, sýrem a vařenou cibulí, nakrájené na malé kousky, a okořeněným mletým koriandrem a kmínem. Tajine existuje v různých podobách – podává se s kuřetem a olivami, s rybou, sardinkami, jehněčím, nebo také se sušenými švestkami, pomeranči nebo mandarinkami. Pokrm se nakonec servíruje v podobě čtvercových kostiček ozdobených citrónem.

Brik – slané smažené taštičky z nudlového tenkého těsta plněné zpravidla vejcem, cibulí, olivami, kapari, tuňákem, okořeněné harissou a petrželí. Existuje i varianta na sladko s mandlemi a medem. Podle tradice ho tchýně připravuje ženichovi, a pokud ten brik bez připomínek sní, znamená to, že matka budoucího manžela své dceři schválila.

Lablabi – polévka s cizrnou, harissou, kmínem, olivovým olejem a nalámaným nebo nakrájeným chlebem.

Chorba – pikantní polévka původně z Turecka, jejímž základem je jehněčí (případně hovězí) maso, rajčata a těstoviny. Během postního měsíce ramadánu, se chorba podává každý večer.

Salát Mechouiya – grilovaný salát z rajčat, paprik, cibule a někdy z lilku. Tuniský předkrm bývá ochucen solí, pepřem, česnekem, koriandrem, kmínem a olivovým olejem. Salát se často podává s olivami, tuňákem, vařeným vejcem a harissou.

Tuniský salát – tradiční salát připravovaný ze syrové zeleniny - hlávkového salátu, okurek, rajčat, paprik a oliv, který se ochucuje solí a octem. Na vrch se obvykle přidává vejce natvrdo a tuňák. Tento studený předkrm se může zkombinovat s rybou nebo grilovaným masem.

Harissa – směs z červených chilli papriček, kmínu, česneku a soli. Jedná se o důležitou ingredienci, která je součástí místní kuchyně a to zejména na Džerbě, v oblasti Sáhel a Cap Bon. Harissa se podává často jako předkrm s olivovým olejem a pečivem nebo jako dochucovadlo k jídlu. Pastu je možné zakoupit v obchodě, tradičně se ale vyrábí především doma.

Oja – narychlo připravená omáčka s vejcem, rajčaty, česnekem a olivovým olejem.

Merguez – pikantní klobásky z jehněčího nebo koziho masa.

2.11.2 Dezerty

Sladkosti se obvykle připravují při zvláštních příležitostech, jedná se například o období postního měsíce ramadánu, o svatby nebo rodinné oslavy.

Baklava – sladký zákusek připravený z několika tenkých vrstev těsta s medem a strouhanými ořechy (mandlemi, popřípadě pistáciemi nebo lískovými ořechy).

Makhroud – smažený koláček s datlemi, ořechy nebo mandlemi slazený medem, je specialita města Kairouan.

Samsa – smažený zákusek z těsta připravovaného na brik, plněný sezamem nebo praženými mandlemi a cukrem.

Kaak Warka – pečený zákusek ve tvaru kolečka s ořechy (mandlemi, pistáciemi nebo lískovými oříšky) a tresti z pomerančového květu.

Oudnin el-Kadhi – smažený zákusek z listového těsta se sezamem ponořený v medu.

Bouza – pudink s mlékem ozdobený oříšky nebo mandlemi.

Zrir Tunisienne – sladkost ve formě pasty z různých druhů ořechů smíchaná s medem. Směs, podávanou za studena, je možné ochutnat například na oslavě u příležitosti narození dítěte.

2.11.3 Nápoje

Nabídka nápojů v Tunisko je stejná jako u nás, pití se však liší ve složení, chuti a stylu podávání. *Balená minerální voda* je dostupná v obchodech i v restauracích a to ve skle nebo v plastové láhvi. V neperlivé variantě jsou velmi populární značky Marwa, Sabrine nebo Safia, v té perlivé je to například Garsi a opět Safia. I když je voda z kohoutku v Tunisku čistá, nedoporučuje se turistům pít. Obsahuje totiž jiné látky než ta naše a při jejím požití se nevyvarujete střevním problémům. Z tohoto důvodu je vhodné upřednostnit vodu balenou a při každém delším výletu si ji v dostatečné míře přibalit s sebou.

Limonády jsou vyráběny především místně v Tunisku a zahrnují i světoznámé značky. Běžná limonáda se obvykle podává s celým citronem a cukrem, v hotelech je možné si ji objednat nejčastěji pomerančovou šťávu nebo sirupy s různou příchutí, které bývají ředěné vodou. Limonády místní výroby zahrnují značky jako Boga, Fanta, Coca Cola, Pepsi Cola nebo Mirinda. Zejména v letních měsících se limonády všech druhů konzumují ve velkém množství.

Tuniský čaj je silně aromatický. Servíruje se z velké výšky, aby se vytvořila pěna v menších skleničkách s mátou a mandlemi nebo piniovými oříšky.

Káva je v Tunisku velice oblíbená a místní obyvatelé jejím pitím mohou strávit v kavárnách celý den. K dostání je překapávaná káva ve větších skleničkách (*café filtre*), dále espresso, silná černá káva v malém šálku (*café expres*), silná černá káva s malým množstvím napěněného mléka (*café capucin*), nebo také káva s velkým množstvím napěněného mléka (*café direct*). Ke každé kávě dostanete sáček s cukrem a skleničku vody. Tradiční domácí káva se připravuje v *džezvě*, nádobě s rovným držadlem, a servíruje se v malých šálcích s pár kapkami trestě z pomerančového květu a zákuskem. Mezi nejznámější tuniské značky patří Café Ben Yedder.

Leban je kozí kysané mléko, které je možné koupit v obchodě. Zpravidla se pije ke kuskusu.

2.11.4 Alkohol

Export a vývoz alkoholu je v Tunisku oficiálně zakázán, výjimka platí v turistických zónách a barech určených pro zahraniční turisty, kde je možné alkoholické nápoje zakoupit. Alkohol lze pořídit také ve specializovaných obchodech a na letišti v duty free zóně.

Víno se v Tunisku pěstuje již 2000 let. Mezi hlavní oblasti pěstitelství se řadí oblast poloostrov Cap Bon na severu, či Beja a Jendouba na západu země. Z červených vín vyniká Châteaux de Hammamet, Mornag a Magon, mezi bílým vínem naopak dominuje Muscat de Kelibia.

Nejrozšířenější a nejlevnější značkou piva je místně vyráběná *Celtia*. Lze ji zakoupit v láhvi, v obchodech pak v plechovce. V restauracích najdete i piva evropská, zejména německá (například Löwenbräu) a nizozemská, tato piva jsou však velice drahá.

Vodky a likéry se v Tunisku vyrábějí z místního ovoce. Jedná se například o *Thibarine*, likér z datlí a bylin a *Laghmi*, sladký likér pocházející z oázy, který se vyrábí kvašením palmové mízy, a nelze ho sehnat v obchodě. Oblíbeným aperitivem je též *Boukha*, silná fíková pálenka z fíků, často míchaná s colou nebo *Cedratine*, lehký alkoholický nápoj s citrónem, který se většinou podává před jídlem.

2.11.5 Tuniské kavárny

Kavárna je v Tunisku místem určeným především pro muže, kteří se zde setkávají, ale také shání práci. V každé kavárně se obvykle podává káva, čaj, džus nebo limonáda. Někde se nabízí k horkému nápoji i zákusek. Podle zvyku nesmí chybět na žádném takovém místě šíša, což je vodní dýmka, v jejíž spodní části je nalita voda, případně voda s mentolem. Horní část dýmky se skládá ze speciálního koncentrovaného (*chicha zirak*) nebo nekoncentrovaného (*chicha normal*) tabáku zvaného *meaasal*. Objednat si ho můžete v menším, středním nebo v celém množství. K uvedení šíše do chodu je třeba rozpálený uhlík, který se vloží na tabák přikrytý alobalem.

V minulosti patřily mezi nejoblíbenější značky šíša *Zaghloul* a *el-Balad*, které byly zároveň i nejdražší. Cena za jednu šíšu se přitom pohybovala mezi 1,8 – 2 TND. Dnes existuje šíša s tabákem, který je ochucený ovocem. I z tohoto důvodu došlo k poklesu ceny a za šíšu se platí v kavárnách kolem 1,2 – 1,7 TND (září 2010). K šíše je zpravidla podáván zelený čaj s mentolem nebo piniovými oříšky.

Tunisané dokážou v kavárnách prosedět celý den popíjením kávy nebo čaje, kouřením dýmky, ale také povídáním a hraním různých společenských her jako jsou například karty nebo domino.

3 Oblasti Tuniska

3.1 Tunis

Město s bohatou historií, ale zároveň moderní dynamické město, kde je minulost úzce spojena se současností, to je Tunis. Hlavní město Tuniska spojuje tři části: dobře zachovalé historické centrum (tzv. medínu), „Evropskou čtvrť“, která byla postavena na přelomu 20. století a centrum současného města. Z každé této části vedou další spletné uličky, které městu dávají jedinečný a moderní vzhled.

Centrum města

Tato část nabízí směsici několika architektonických stylů: klasický, secesní, arabský i art deko. Všechny stavby jsou sladěné do univerzálních barev Tuniska, které jsou charakterizovány bílými zdmi a modrými okny. Cestou je možné navštívit módní butiky i staré obchody, ale také kavárny, cukrárny nebo pizzerie. O monokulturní toleranci svědčí mimo jiné existence kostelů a mešit stojících nedaleko od sebe.

Obrázek 3: Atraktivita města Tunis, zleva medína, mozaika z muzea Bardo, dole ulice Habiba Bourghiby, brána Bab Bhar a katedrála

Náměstí nezávislosti – se nachází v horní části ulice Avenue Bourguiba, s francouzským velvyslanectvím a katolickou katedrálou, kterou proti sobě odděluje socha Ibn Khaldoun, známého historika ze 14. století. O kousek dál najdeme Bab Bhar (nebo také Porte de France), vchod do historické medíny navržený podle stylu Vítězného oblouku v Paříži.

Medina – je historické centrum Tunisu zapsané do seznamu Světového dědictví Unesco, kde nalezneme spoustu zajímavých architektonických budov pocházejících z 18. a 19. století. Nenechte si ujít procházku klikatými uličkami s klenutými průchody a nádhernými dveřmi vytesanými do kamene.

Velká mešita Ezzitouna – jedna z nejstarších a nejprestižnějších mešit v oblasti Magrebu. Dovnitř se dostane pouze věřící muslim, a tak lze obrovské nádvoří obklopené arkádami a kupoli pokrytou mramorem obdivovat pouze z venku.

Hlavní sík – s klenutými střechami obklopuje Velkou mešitou. Zde si můžete prohlédnout tradiční dílny a obchody, jež jsou seřazeny podle toho, co jednotliví obchodníci nabízejí.

Tourbet el Bey – je památník, kde jsou pohřbeni členové rodiny Beyů. Hroby jsou rozděleny do nádherně zdobených pokojů.

Čtvrť Kasbah – je pojmenována podle již neexistující královské citadely. Tato čtvrť, nejvyšší ve starém městě, se může pochlubit krásnou mešitou Almohad, starým palácem Beyů a různými zajímavými veřejnými budovami v arabském stylu.

Domy a paláce – Starobylé domy (*diar*), se svými obrovskými dveřmi zdobenými rukou Fátimy a dlaždicemi s mozaikami v jasných barvách, v sobě mísí andaluský a italský styl.

Mešity a medersy – kromě Velké mešity se v Medíně nachází ještě mešita z osmanského období, kterou poznáte díky osmibokému minaretu a mauzoleu z mramoru. Naopak mešitu s mnoha kupolemi, připomínající mešitu v Istanbulu, můžete obdivovat ve stavbě Sidi Mehrez.

Předměstí - zahrnuje malebné Náměstí Halfaouine, Muzeum keramiky v krásné zaoře (mešitě s mauzoleem), z 15. století a Qacem el Zelliji.

Ulice Habiba Bourghiby – je oblíbené místo pro procházky a posezení na promenádě ve stínu stromů. V hlavní ulici najdete plno kaváren a obchodů.

Městské divadlo – bylo postaveno v roce 1902 a vyniká fasádou v secesním stylu se zajímavými balkóny a okny.

Belvedere je park na kopci, který dominuje celému městu. Najdete tady zoo nebo hrobku Koubba.

Muzeum Bardo – je obdivováno pro svou nebývalou kolekci římských mozaik. Expozice s předměty z prehistorického, punského a muslimského období se nachází ve starém paláci Bejů.

Kartágo – Tunis leží na pozůstatcích jednoho z nejslavnějších měst ve starověku, založeno Féničany v 9. století před naším letopočtem, zničeno a poté znovu postaveno Římany, aby se stalo jedním z nejlepších provinčních hlavních měst jejich říše.

Kopec Byrsa – archeologické místo, kde je možné zhlédnout nejen punské domy - ale i práci Římanů.

Muzeum Kartágo – uchovává sbírku různých předmětů nalezených v oblasti Kartágu.

Akropole – dnešní kulturní centrum se nachází hned vedle muzea Kartágo.

Svatyně Baal a Tanit (Tophet) – byla nejdůležitější svatyně ve starověkém Kartágu. Právě zde bylo nalezeno množství pomníků.

Antoniovy lázně – obrovské lázně kdysi nechal postavit Antonius, dnes se dochovalo pouze několik sloupů a půdorys kdysi obrovské římské stavby.

Divadlo, amfiteátr a zbytky křesťanské baziliky

Obrázek 4: Vstup do muzea Bardo

Obrázek 5: Antoniovy lázně v Kartágu

Sidi Bou Said – malebné městečko v modré a bílé barvě se nachází na svazích kopce s výhledem na průzračné moře.

Súky - jsou situovány v uličkách městečka. Najdeme zde obchody se suvenýry a místa určená k občerstvením.

Přístav - doplňuje atmosféru romantického místa a láká na procházku kolem úpatí útesů.

Kavárny – v Sidi Bou Said najdeme dvě slavné kavárny - Kavárnu *des Nattes* a typickou maurskou kavárnu *Café Sidi Chabaane*, která se může pochlubit terasou s úchvatným výhledem na záliv.

Obrázek 6: Sidi Bou Said

Mešita Zaouia - byla postavena okolo hrobu svatého Abou Saida a patří mezi uznávaná poutní místa.

Maják – nabízí na přilehlém kopci nádherný výhled na vesnici.

Palác barona d'Erlanger – jedná se o mimořádný palác v arabsko-andaluském stylu. V roce 1920 jej nechal postavit baron Rodolphe d'Erlanger.

Dar Annabi – typický dům Sidi Bou Said je otevřený pro návštěvníky s ukázkou starých kostýmů, rukopisů a řemesel.

Umělecká galerie – je místo pobytu pro řadu předních tuniských i zahraničních umělců.

Gammarth – město, které se může pochlubit dlouhými plážemi, mnoho luxusními hotely, diskotékami a aktivitami pro volný čas.

La Marsa – město oblíbené především v létě pro své pláže a jemný písek. Nachází se zde slavná kavárna *Saf Saf*.

3.2 Sousse, Port El Kantaoui, Kairouan

Sousse je světoznámé pro své azurově modré moře a majestátnou dobře zachovalou medínu s vysokým cimbuřím.

Medína – její vznik je datován již do 9. století. Medína připomíná dobu, kdy byla centrem pro šíření islámu a také pevností na pobřeží proti křesťanské invazi. Stavba je zapsána v seznamu světového kulturního dědictví Unesco.

Ribát – je tvrz postavená mezi 8. a 9. stoletím a původně byla určena pro muslimské mnichy, kteří měli za úkol střežit pobřeží. Architektura stavby připomíná hrady v Sýrii. Místní minaret sloužil kdysi ke komunikaci s ostatními pevnostmi v regionu prostřednictvím systému majáků.

Velká mešita – byla postavena krátce po ribátu. Modlitební sál je postaven pouze z kamene a nádvoří je obklopeno věžemi a cimbuřím.

Katakomy – svědčí o dávné minulosti města a je spojená s Hadrumete. Podzemní chodby se skládají z 240 štol.

Kasbah – citadela je dominantou celé medíny, její vysoká hranolová věž pochází z 9. století, zbytek stavby byl upravován a rozšiřován v průběhu staletí.

Archeologické muzeum - se nachází uvnitř citadely Kasbah. Obsahuje bohatou sbírku starověkých mozaik, které byly objeveny v okolí.

Koubba – je stavba postavená ve středověku.

Muzeum populárního umění a tradic – najdete ve starobylé zastávce karavanů přiléhající ke Koubbě. Prohlédnout si můžete výjevy z každodenního života díky zajímavým předmětům z historie.

Súky – se rozprostírají v prostoru Medíny a nabízejí návštěvníkům stánky a obchody s nabídkou různého zboží místní výroby.

Nádrž Sofra – je obrovská starověká podzemní nádrž s pitnou vodou postavená v 9. Století.

Dar Essid – ukázka typického domu v medíně. Místo můžete navštívit a prohlédnout si nádvoří a tradiční pokoje s moderním nábytkem.

Přístav – byl postaven na konci 19. století a rozprostírá se pod medínou.

Bou Jaafar – je proslulá pláž blízko centra města, která je ohraničená příjemnou promenádou.

Ptačí park – krásná zahrada s volnými voliérymi.

Port El Kantaoui

Port El Kantaoui, přístav v Andaluském stylu, láká na procházky po dlouhých plážích se zlatým pískem. Vznik města se datuje k sedmdesátým letům a po celém světě je nazýván jako *první zahradní přístav ve Středozemním moři*. Město se nachází pár kilometrů od centra Sousse a je postaven v tuniském stylu podle arabsko-andaluske předlohy. V Port El Kantaoui najdete komplex hotelů, rezidencí, obchodů a míst pro strávení volného času, nedávno pak ještě vzniklo luxusní golfové hřiště a obrovská hudební fontána.

Obrázek 7: Pohlednice z Port El Kantaoui

Kairouan

První město muslimského Magrebu, Kairouan, dosáhl největší slávy za vlády dynastií Aghlabid a Zirid (9. – 11. století). Město je zapsané na seznamu Světového kulturního dědictví Unesco a pokračuje ve své tradici svatého města, jehož medína a místní památky zaujímají zvláštní místo v tuniských dějinách.

Medína - současná medína je jen částí původního starobylého města, které bylo zničeno v 11. století.

Velká mešita – postavena v roce 670 a do nynější podoby upravena v 9. století. Mešita se nachází na rohu medíny a je obdivována pro svou velikost, minaret v podobě římského maják, pro krásné arkády ve tvaru kotvy i modlitební sál s antickými sloupy.

Obrázek 8: Velká mešita v Kairouanu

Mešita Tří Dveří – se nachází hned vedle Velké mešity.

Bir Barouta – je velmi starobylá a posvátná studna. Voda z ní je čerpána pomocí mechanismu kol a pohybem velblouda.

Koberce – proslavily Kairouan a jsou nejznámější v Tunisku díky charakteristickému stylu a centrálnímu šestiúhelníkovému designu. Obchodů, kde se koberce prodávají, je velmi mnoho a většinou je najdete v luxusních starších domech.

Súky – rozdělené podle řemesla můžete navštívit přímo v centru Medíny.

Sidi Abid Zaouia – je budova pocházející z konce středověku, v níž objevíte zdobený strop, ozdobné dlaždice a vyřezávaný štuk.

Hradby a Kasbah - jejich vznik se datuje do 18. století. Citadela Kasbah byla v nedávné době změněna na hotel.

Sidi Amor Abada Zaouia – vyniká díky svým šesti kopulím, a obsahuje kolekci obrovských předmětů jako je např. kotva nebo meče, které jsou pokryté nápisy velmi známými místními svatými pocházející z 19. století.

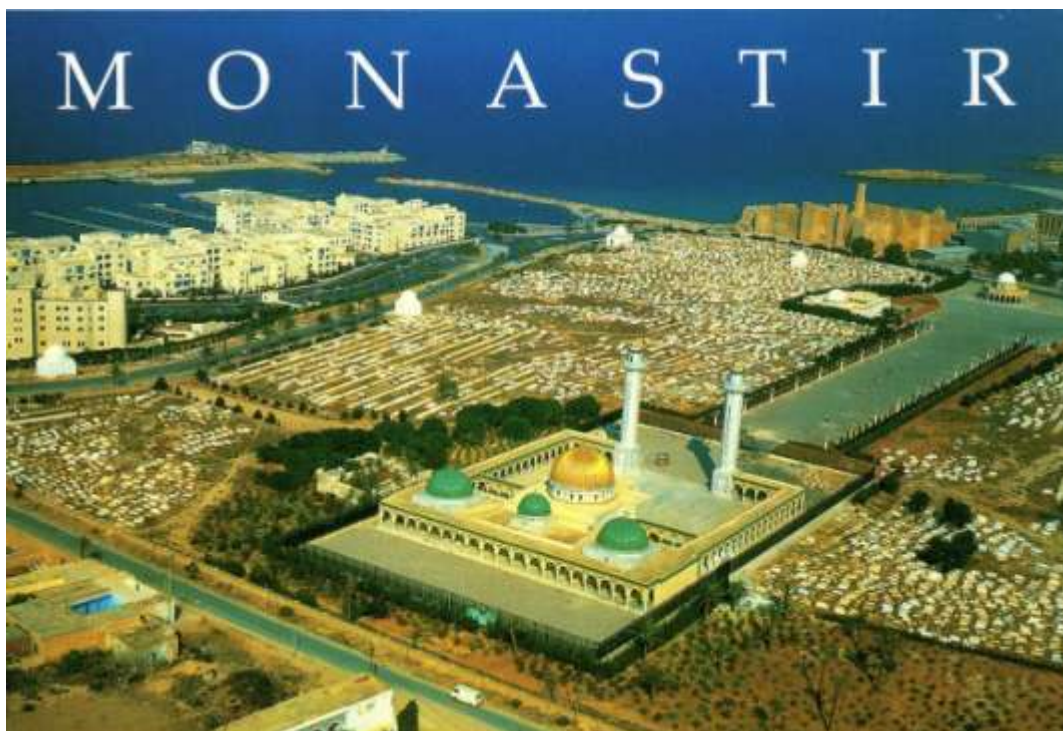
Sidi Sahib Zaouai (také známá jako mešita Barber) – je velká skupina budov postavených kolem mauzolea jednoho ze společníků proroka Mohamed. Byla postavena v 17. století a zaujme svými květinovými dlaždicemi v tureckém stylu.

Nádrže Aglabid – jedná se o obrovské vodní nádrže postavené v 9. století, jež dokumentují pokrok Tuniska již v dávné době.

Raqqada muzeum – asi deset kilometrů vzdálené muzeum od Kairouanu obsahuje vzácné kousky islámského umění, především keramiku, mince, sklo ale také rukopisy z Koránu.

3.3 Monastir

Město se 40 tisíci obyvateli leží asi 140 km jižně od hlavního města Tuniska. Nejvýznamnější stavbou je *ribát*, pevnost s majákovou věží, založená v 8. století. V budově je zřízeno *Muzeum islámského umění*. Stojí zde také *hradební medína* a *rodinné mauzoleum* prvního tuniského prezidenta Habiba Bourghiby se dvěma vysokými minarety. Monastir není známý jen svými historickými památkami, podél pobřeží najdeme *přístav* a *luxusní hotely* až do oblasti Dkhily.

Obrázek 9: Monastir - pohled na mauzoleum Habiba Bourghiby a ribát

3.4 Hammamet a Nabeul

Oblast citrónů a jasmínových zahrad zve návštěvníky k procházkám podél bílých ulic, k hradbám města a pobřeží s nádhernými plážemi, u něhož se každý den rybáři vydávají na svých lodích na moře.

Hammamet

Hlavní turistické středisko Hammamet vděčí za svůj dlouhodobý úspěch dlouhým plážím s jemným pískem, jež hraničí s klidným tyrkysově modrým mořem. Vychutnat si můžete také jeho zvláštní kouzlo v romantické Medíně, místním vícebarevným člunům, hradbám a v rozsáhlých bohatých zahradách plných buganvílií, ibišků a jasmínových keřů.

Medína - hradby v Hammametu u moře patří mezi jedny z nejhezčích v Tunisku. Neměli byste si nechat ujít návštěvu úzkých uliček s bílými zdmi a modrými dveřmi, které jsou ozdobeny jednoduchou dekorací. **Pevnost (Kasbah)**, umístěná na konci medíny připomíná dávné časy. Stejně jako v ostatních městech sloužila k ochraně proti útočníkům.

Obrázek 10: Hammamet - pohled na pevnost

Sidi Bou Hadid Café – je jedna z nejslavnějších kaváren v Tunisku. Přiléhá k mauzoleu místního svatého. Kavárna se může pochlubit terasou se skvělým výhledem na moře, odkud můžete obdivovat západ slunce.

Obchody a sůky – zaujmou svou pestrou nabídkou suvenýrů: ručně tkanými příkrývkami - mergoum, měděného nádobí a cetek všeho druhů, šperků nebo krásných šatů – kaftanů, inspirovaných místní tradicí.

Muzeum tradičního oblečení – zobrazuje nádherné oděvy a svatební šaty z celé oblasti.

Město a jeho okolí - kolem Medíny, staré vesnice rybářů, vznikla letoviska, kde se prolínají obchody a střediska volného času s tradičními čtvrtěmi a krásnými vilami zdobenými květinami.

Dar Sebastian – je krásný dům inspirovaný místní architekturou i stylem Art Deko. Prolíná čisté linie a kontrast černé a bílé barvy. Dům byl postaven v roce 1927 rumunským šlechticem Georgesem Sebastianem. Podle předlohy Dar Sebastiana bylo vytvořeno Mezinárodní kulturní centrum v Hammametu.

Námořní hřbitov – místo hned vedle medíny je zajímavé především svými jednoduchými bílými hroby s výhledem na moře.

Vnitrozemí Hammametu – se proslavilo díky pomerančovým a citronovým hájům, které jsou obklopené živými ploty z vysokých kaktusů.

Archeologické místo Pupput – je starověké město pár kilometrů severozápadně o Hammametu a odhaluje velké pozůstatky chrámů, vil a pohřebiště.

Yasmine Hammamet

Tento nový turistický rezort se nachází několik kilometrů na jih od města Hammamet. Kolem obrovského přístavu a dlouhého nábreží s promenádou najdete luxusní hotely, nákupní centra, plážové kluby, různé atrakce pro využití volného času a center pro thalassoterapii.

Nabeul

Přímořské město Nabeul má bohatou historií řemesel – lesklé keramiky, dlaždic, rákosových rohoží a košů. Původní město ve staré čtvrti si zachovalo četné staré domy s terasami a dveře orámované tesaným kamenem. Medína protíná hlavní ulice lemované obchody (především avenue Farhat Hached).

Vázy – monumentální vázy zdobené v nabeulském stylu najdete u kmenů vysokých zeravů vedoucích příjemnou alejí k pláži.

Trhy – rušný místní trh nabízí každý pátek obrovské množství zboží.

Keramické obchody – objevíte kolem suku a na cestě do Hammametu.

Archeologické muzeum – malé muzeum se může pochlubit několika pozoruhodnými exponáty z historie.

Archeologické naleziště Neapolis – pozůstatky starobylých domů a továrny na tvorbu koření k dochucení ryb.

Dar Chaabane – město sousedící s Nabeulem se soustřeďuje na tesání velkých písmen do kamene na fasádách domů.

Cap Bon

Poloostrov směřující k Sicílii, je lemován dlouhými panenskými plážemi na jihu a hornatým povrchem podél severního pobřeží. Cap Bon je oblastí rybolovu, velké zemědělské produkce, obrovských pomerančových hájů a vinic.

Kelibia – je velký, rušný přístav, krásné modré a bílé vesnice a kopec, na němž se tyčí impozantní pevnost, pocházející ze 12. století. – největší v Tunisku, která se datuje do muslimského středověku.

Korbous – na skalnatém pobřeží na severu Cap Bonu, leží malé lázeňské město, které je využíváno dodnes.

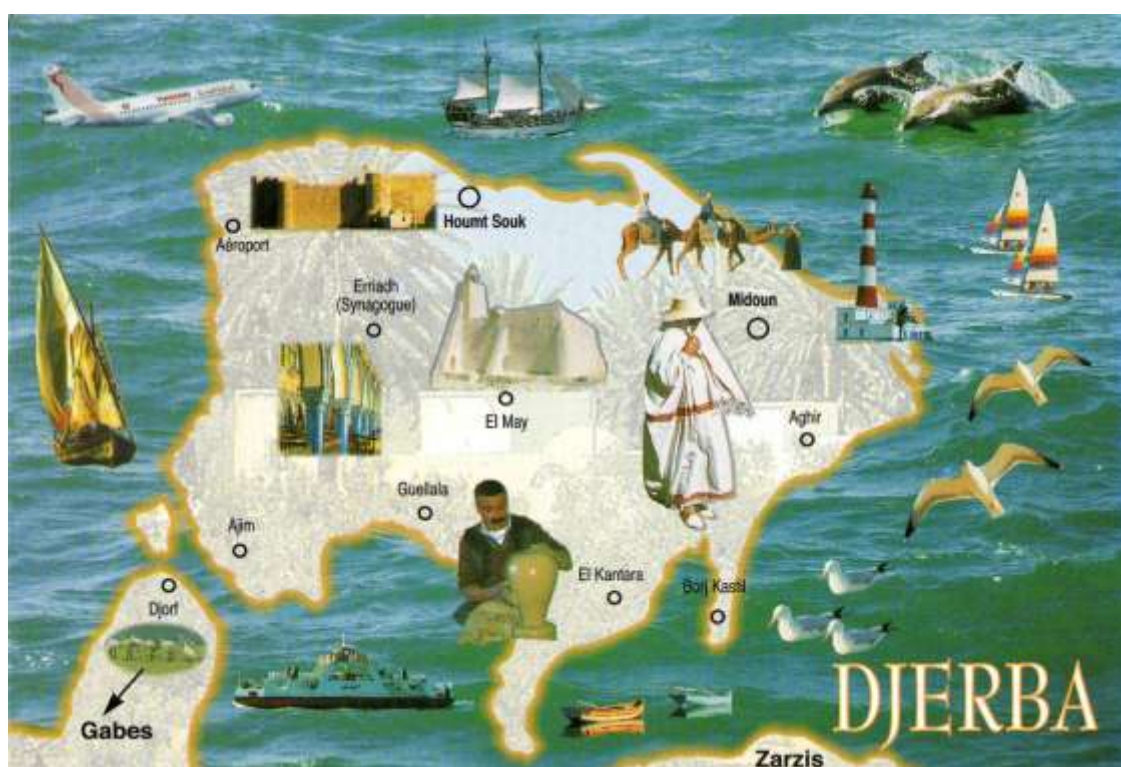
El Haouaria – je modrobílé město na špičce poloostrova se starobylým lomem Les Grottes.

3.5 Djerba a Zarzis

Djerba

Djerba je fascinující ostrov, o němž se říká, že u něho zakotvil Odysseus se svými společníky a okouzlen vůni lotosových květů, se s ním těžko loučil...

Převážná část ostrova je nížinatá (nejvyšší bod má pouze 55 metrů). Djerba se může pochlubit velice zvláštním klimatem, kde se mísí teplo s mořským vánkem, ostrov je ale kromě jiného zvláštní proto, že si uchoval původní tradice *Berberů* a právě jen zde oproti pevnině místní ženy nosí bílé bavlněné šaty s oranžovými pruhy.

Obrázek 11: Ostrov Djerba

Houmt Souk - je hlavní město, které soustřeďuje veškeré obchodní aktivity ostrova, a jak tomu bylo v minulosti, vyváží ovoce, olej a keramiku. V tomto půvabném městě najdete starobylé uličky v typické bílé barvě i kontrastující rušný trh.

Karavanní zastávky - fungovaly kdysi jako ubytovací komplex pro zahraniční obchodníky s velbloudy. Našli byste zde obrovská nádvoří obklopená pokoji. Dnes většina z nich slouží jako muzeum, hotel nebo řemeslnické centrum.

Borj el Kebir (Borj Ghazi Mustapha) – je pevnost postavená v 15. století tuniským sultánem.

Muzeum lidového umění a tradic – sídlí ve starobylé zaouie (mešitě s mauzoleem) a obsahuje expozici s nádhernými předměty tradičních řemesel (kostýmy, šperky, nábytek atd.)

Přístav – se pyšní rybářskými loďmi, které každý den vyráží na lov ryb, ale také na mnoho starověkých pirátských lodí, díky nimž se vám podaří vrátit do minulosti.

Ostrov plameňáků – je dlouhý pás pláže s jemným pískem posetý palmami a obydlí různých plameňáků a řadou dalších stěhovavých ptáků. Místo je možné navštívit v rámci jednodenního výletu na pirátské lodi.

Midoun – je druhé největší město na Djerbě. Každý týden se tady konají tradiční trhy – suky a ukázkové svatby pro turisty.

Olivové háje – pokrývají obrovskou rozlohu ostrova a jsou často stovky let staré, některé stromy dokonce sahají až do římského období.

Menzel – tyto velké djerbské farmy, rozptýlené po celém ostrově, připomínají malé hrady. Uvnitř najdete ovocný sad, pozemek, sýpky a cisterny s vodou, které dávají místním obyvatelům možnost žít v této oblasti.

Bor jel Gastil – je pevnost postavená ve 13. století Normany pocházející ze Sicílie.

Vesnice Guellala – toto místo je famózní díky své dlouholeté tradiční výrobě keramiky.

Muzeum v Guellale - zobrazuje výjevy z tradičního života na ostrově.

Podzemní lisovny – jsou určeny k udržení olivového oleje na ideální teplotě pro rafinaci. Jednu takovou lisovnu najdete například v Midounu, kam je možné se podívat.

Mahboubine – vesnice, která se jako jedna z mála může pochlubit nejkrásnější zahradou a sady, stejně jako jedinou mešitou na celém ostrově v tureckém stylu.

Římská cesta – tato silnice byla postavena ve starověku a spojuje ostrov s pevninou.

Mešity – jsou rozptýleny po ostrově. Nejznámější a jedna z nejstarších mešit se nachází v Mellitě, vesnici sousedící s letištěm. Za zmínku stojí také mešita El Mai, která je situována ve středu ostrova.

Synagoga La Ghriba – synagoga je živým důkazem židovské komunity, jež žije na Djerbě už od starověku. Nachází se zde jedna z nejstarších Tor na světě. La Ghriba je i nadále důležité místo pro pout' Židů v severní Africe.

Obrázek 12: Muzeum v Guellale - ukázka tradičního malování henou na ruku

Zarzis

Krásné přímořské letovisko na jihu země skrývá obrovské oázy palem. Zarzis si oblíbíte především pro své dlouhé pláže s bílým pískem. (Turistické informační centrum v Tunisu, 2010)

4 Výlety

Fakultativní výlety pořádají hotely nebo cestovní kanceláře. Každý výlet je možné absolvovat též individuálně, v tomto případě lze využít studentské či rodinné slevy. Rozhodnete-li se naplánovat výlet samostatně, je třeba se o něm dopředu řádně informovat, tzn. připravit si možnosti dopravy a ubytování a zjistit si otevírací doby jednotlivých zajímavostí. Informace lze získat od delegáta ve vašem hotelu, nebo od pracovníků turistického informačního centra v každém větším městě. Výlet na vlastní pěst z důvodu bezpečnosti byste rozhodně neměli podnikat do málo obydlených oblastí a na Saharu, v tomto případě doporučuji si vybrat výlet organizovaný cestovní kanceláří, popřípadě hotelem.

Tipy na výlety

Dvoudenní výlet na Saharu zahrnuje návštěvu třetího největšího amfiteátru na světě, El Jemu, troglodytských podzemních obydlí v Matmatě a projížďku na velbloudech poblíž města Douz. Druhý den se překročí solné jezero Chott el Jerid a pokračuje se džípy na Saharu po dunách Tuniska do místa, kde se natáčel film Hvězdné války. Cesta pokračuje k horské oáze Chebika v pohoří Atlas, kde se opět přesedne na autobus. Výlet je zakončen návštěvou 4. nejdůležitějšího muslimského města - Kairouan. Cena se pohybovala v září 2010 kolem 200 TND za osobu.

Jednodenní výlet do Tunisu zahrnuje prohlídku hlavního města Tuniska – návštěvu muzea Bardo se vzácnými římskými mozaikami, největšího tržiště v centru města, areálu lázní Antonia Pia z 2. století a malebného městečka Sidi Bou Said. Výlet stál v září 2010 na osobu 74 TND.

Půldenní výlet na pirátské lodi je organizován v hlavních turistických oblastech, v Sousse, Monastiru, Mahdii a na Djerbě. V přístavu je připravena loď, která pluje s piráty podél pobřeží. Loď zakotví u ostrova, kde se podává oběd. Následuje animátorský program, možnost plavání a návrat zpět do přístavu. Cena za tento výlet se v září 2010 pohybovala kolem 20 – 45 TND za osobu, v závislosti na vzdálenosti od přístavu.

Jednodenní výlet po ostrově Djerba obsahuje cestu přes Římskou hráz, prohlídku muzea tradic a keramické dílny v Guellale. Výlet pokračuje prohlídkou nejstarší synagogy v Africe – La Ghriby a návštěva hlavního města Houmt Souk. V září 2010 se cena pohybovala mezi 20 – 30 TND, výlet je vhodné uskutečnit pouze v případě, že svou dovolenou strávíte na Djerbě.

Součástí *půldenního výletu na Djerbě* je návštěva parku se stejnojmenným názvem, která zahrnuje prohlídku muzea, procházku zahradou, kde najdeme jezírka s mnoha krokodýly. Cena i podmínky jsou stejné jako u předchozího výletu. (Exim Tours, 2010)

5 Sportovní aktivity

Tunisko je rájem pro vyznavače aktivní dovolené. Po celý rok je možné využít moderní golfová nebo tenisová hřiště, potápět se a také zažít adrenalin cestováním po písčných dunách Sahary v terénních autech.

V rámci pobytu v hotelu mají hosté možnost si vyzkoušet *střelbu z luku*, *pétanque*, *fotbal*, nebo *volejbal*. Hotely mívají navíc k dispozici i několik moderních *tenisových kurtů* s možností zapůjčení veškerého vybavení zdarma, případně za přiměřený poplatek. Další sportovní aktivity nabízí cestovní kancelář prostřednictvím fakultativních výletů nebo si je zařizujete sami.

Pěší turistika zatím není prioritou země, nenachází se zde mnoho značených cest. Pěší túry organizuje například hotel Tamerza Palace v Tamerze. *Vodní sporty* mají v Tunisku naopak dobrou základnu, vyzkoušet můžete *parasailing*, let nad pobřežím na padáku, který táhne motorový člun, dále *windsurfing*, *jízdu na kruzích* či *banánu*, *plachtění na člunech*, *vodní lyžování* nebo *jachting* známý především díky přístavům v Port El Kantaoui a Yasmine Hammamet. *Jachting* si můžete vyzkoušet i *na písku* na solných plochách Chott el Jeridu. V Tunisku v poslední době také stoupá na oblibě *potápění*. Nejlepší potápěčská centra se nachází v Tabarce na korálovém pobřeží, v Hammametu, Port El Kantaoui a u Sousse. Mnoho potápěčských škol nabízí kurz pro začátečníky i pokročilé. Všechno vybavení k vodním sportům si můžete půjčit za poplatek přímo na místě.

Mezi hlavní cíle zahraničních turistů patří moderní *golfová hřiště*, která fungují po celý rok. Dnes je otevřeno dvanáct golfových hřišť: největší a nejlepší golfové hřiště El-Kantaoui Golf Course v Port El Kantaoui, zatímco nejstarší Carthage Golf Course, otevřené již v roce 1927, se nachází nedaleko Tunisu. Další hřiště najdeme blízko Tabarky, v Monastiru a Hammamet, další je blízko Hammamet. Jih potom zastupuje golfová hřiště v Tozeur a na Djerbě.

Na oblíbených plážích v Hammamet, Sousse a na Djerbě lze podniknout krátkou *vyjížďku na koni* nebo *na velbloudovi*. Delší *vyjížďky na Saharu* organizují některé hotely, většinou však cestovní kanceláře, které je uskutečňují v rámci fakultativních výletů. Výchozím bodem pro pořádání výletů na velbloudech je město Douz, kde je možné domluvit si jak hodinovou vyjížďku, tak několikadenní výlet do pouště.

Tunisko zaznamenalo v posledních letech rozvoj *cykloturistiky*, ideální podmínky pro cyklisty nabízí ostrov Djerba, další vhodnou oblastí pro jízdu na horských kolech je Tozeur nebo méně prozkoumané pohoří Kroumirie na severu země. Silnice jsou na velmi dobré úrovni, avšak chybí dostatečná propagace v podobě informačních materiálů v turistických informačních centrech a vyznačení cyklostezek v terénu. Kola si můžete půjčit v některých půjčovnách nebo hotelech, které se specializují na organizované výlety. Před výpravou je třeba si kolo řádně zkontrolovat a pro jistotu si s sebou vzít nejdůležitější náhradní díly.

Pro vyznavače adrenalinu jsou dostupné *výlety do pouště*, a to buď *terénními auty* za cca za 50 TND, nebo *na čtyřkolkách* za 60–70 TND ve skupině s instruktorem. Prozkoumat pobřeží Tuniska můžete i na skútrech za cca 25–30 TND. Údaje o ceně výletů jsou aktuální k září 2010. (Schetar & Kőthe, 2008: 92 – 95).

6 Praktické informace pro turisty

6.1 Proč právě Tunisko?

Tunisko láká návštěvníky především za blízkou a levnou exotikou, z České republiky let trvá pouze něco málo přes dvě hodiny a ceny za pobytový či poznávací zájezd se drží mezi nejlevnějšími nabídkami dovolené u moře. Kromě toho je Tunisko země s nízkou kriminalitou a silnou policejní základnou.

Pokud nemáte v úmyslu trávit dovolenou na pláži a jen se opalovat, i vy si přijdete na své. *Milovníkům památek* doporučuji výlety do vnitrozemí, kde se nachází památky z různých historických období – punská obětní místa, římské chrámy, islámské mešity, stavby původních obyvatel Afriky, Berberů, ale také romantické medíny s typickými obchody - suky, které najdete v každém větším městě. Příznivci nenarušené přírody mohou navštívit místní národní parky, oázy, nespočet jezer, ale také se dotknout saharského písku na jihu země a k tomu se ještě povozit na velbloudech. Sportovci mají v Tunisku také své zázemí. Na mnoha místech najdete profesionální golfové hřiště, příznivé podmínky umožňuje země i pro potápění, šnorchlování a vodní sporty. Pro vyznavači adrenalinu je připravena projížďka pouští na džípech nebo na čtyřkolém vozíku. Pro náročnější turisty jsou připraveny v prestižních hotelech lázně specializující se na thalassoterapii, jež si mohou užít za mnohem méně peněz než v Evropě. Kromě přírodních atrakcí a kulturních památek je severoafrické Tunisko jedinečné zejména odlišným životním stylem místních obyvatel, neobvyklou kulturou, tradicemi nebo místní kuchyní, a to vše stojí za to poznat.

6.2 Cestování do Tuniska

Do Tuniska se dá cestovat automobilem nebo autobusem do italského Janova, popřípadě na Sicílii a odtud pokračovat trajektem přes moře do Tunisu. Nejčastěji využívaným a nejrychlejším prostředkem je však letadlo. Let z České republiky trvá něco málo přes dvě hodiny a přes charterovou společnost v rámci zakoupení letenky u cestovní kanceláře jej lze uskutečnit z Prahy, Brna a Ostravy.

Cílovou destinací pro turisty je Tunis, Monastir nebo ostrov Djerba. Pravidelná linka nemá přímé spojení, nejbližší letiště mimo ČR, odkud se dá létat do Tuniska, je Mnichov, Frankfurt nebo Řím. Cílovou destinací je v tomto případě pouze Tunis.

Poblíž každého tuniského letiště se nachází autobusové zastávky, ve větších městech i vlakové. Do cílové destinace je možné dojet také taxíkem, cena za přepravu je ale mnohem dražší než linkovou dopravou. Turisté, kteří si zakoupili zájezd u cestovní kanceláře, mají transfer z letiště do hotelu v ceně.

6.3 Doba příjezdu

Nejvhodnější doba pro návštěvu Tuniska je v období od dubna do června a od září do října, kdy zde není takové horko jako v letních měsících, teploty dosahují 25 – 30 °C s teplotou vody kolem 23 °C. Toto období, i když je větrné a deštivé, se také doporučuje pro návštěvy místních památek ve vnitrozemí.

V průběhu léta se teploty vzduchu pohybují okolo 40 °C. Toto období je ideální pro koupání v moři a opalování. V zimě očekávejte teploty kolem 16 – 24 °C, při čemž nejpříjemnější pobyt je na ostrově Djerba v oázách na Sahaře.

6.4 Organizace cesty

Výpravu do Tuniska můžete uskutečnit individuálně či prostřednictvím cestovní kanceláře (popřípadě agentury) v rámci pobytového nebo poznávacího zájezdu. V případě, že si vyberete první možnost, je nutné si předem vše důkladně naplánovat. Vaším úkolem bude zajistit si letenku a ubytování a vybavit si na tuniské ambasádě v Praze vízum. Nezapomeňte se také pojistit. Důraz byste měli klást na pozorné prostudování dostupných informací o této zemi a také na výběr lokality a hotelu v závislosti na typu dovolené.

Pokud si objednáte zájezd přes cestovní kancelář, zařizování všech těchto úkonů odpadá, v ceně zájezdu bývají již všechny položky (doprava, transfer na/z letiště, ubytování, strava, základní pojištění a služby delegáta) zahrnuty. U zakoupeného zájezdu není nutné zařizovat si vízum, jelikož je zájezd časově omezen letenkou.

Osobně doporučuji zvolit druhou variantu. Zájezd zakoupený u cestovní kanceláře vyjde díky balíčku poskytovaných služeb levněji, dále je možné využít služeb delegáta a obrátit se na něj v případě jakéhokoliv problému (zdravotní potíže, nedostatek v poskytovaných službách atd.)

6.5 Pasy a vízová povinnost

Před nákupem zájezdu si ověřte platnost vašeho cestovního pasu, popřípadě dalších dokladů. Informace v následujícím přehledu jsou aktuální k prosinci 2010, případné změny najdete na oficiálních stránkách Ministerstva zahraničních věcí (www.mzv.cz).

- Platnost pasu musí překračovat alespoň o 3 měsíce plánovanou dobu pobytu. Očkovací průkaz se nevyžaduje, žádné očkování není povinné. Výjimkou mohou být cestovatelé přijíždějící ze zemí s výskytem žluté zimnice (např. při tranzitní cestě ze subsaharské Afriky).
- Motoristé musí při vstupu předložit technický průkaz (eventuelně též zmocnění od majitele – týká se především autobusů), platný řidičský průkaz a doklad o mezinárodním pojištění (tzv. zelenou kartu).
- Při vstupu do celního a pasového pásma je nutno předložit kromě pasu ještě vyplněnou registrační kartu (cestovatel ji obvykle obdrží ještě na palubě letadla). Pasový úředník vrátí spodní díl, který je nutno odevzdat při odjezdu.
- Pro organizovanou turistiku (s voucherem cestovní kanceláře) není vízová povinnost. Účastníci organizované turistiky (bez víza) však nemohou během pobytu v Tunisku vycestovat do sousedních zemí.
- Individuální cestovatelé vízum mít musí. Jestliže se jim (zejména při využití charterových letů) podaří vstoupit na území Tuniska bez víza, jedná se pouze o nepozornost cizinecké policie, nikoli o potvrzení legálnosti pobytu. V případě kontroly pořádkovými orgány hrozí za nelegální pobyt sankce, případně policejního zadržení.
- Cestovatelé využívající Tunisko pouze jako tranzitní zemi (např. při letech Tunisairu ze subsaharské Afriky) mohou opustit mezinárodní letištní prostor rovněž pouze s platným vízem. V opačném případě musí setrvat na letišti, a to i tehdy, je-li návazný let např. až druhý den.

- Víza vydává Velvyslanectví Tuniské republiky v Praze, kde by si měl cestovatel před cestou ověřit, zda se podmínky pro přicestování nezměnily.
 - *Velvyslanectví Tuniska v České republice:*
 Nad Kostelem 725/8, Praha 4, 147 00
 Kontakt: 00 420 244 460 652
 Otevírací doba: pondělí až pátek od 9:00 do 12:00
 - *Velvyslanectví České republiky v Tunisku:*
 98, Rue de Palestine, BP 53, Tunis - Belvédere 1002
 Kontakt: 00 216 71 78 19 16, 00 216 71 78 04 56
 Otevírací doba: pondělí až pátek od 07:45 do 16:15
- Povinné přihlášení na policii zajistí ubytovací zařízení, pro cestovatele ubytované v soukromí platí přihlašovací povinnost na místní policii do 3 dnů po příjezdu. Při opožděném opuštění země (např. z důvodu hospitalizace) je třeba požádat o výstupní vízum na policii v místě pobytu a doložit důvody prodloužení pobytu.^[8]

6.6 Celní a devizové předpisy

Bezcelně je možno dovézt: alkoholické nápoje do obsahu 25% alkoholu 2 litry na osobu, nad 25 % alkoholu 1 litr na osobu, 400 kusů cigaret, 100 kusů doutníků nebo 250 gramů tabáku na osobu, 1/4 litru parfému a 1 litr toaletní vody na osobu.

Na přechodnou dobu lze dovézt: dopravní prostředek (automobil, karavan, soukromé letadlo, motorku, motorový člun), až dva fotoaparáty a dvacet filmů pro vlastní potřebu, jednu kameru a dvacet filmů, sportovní potřeby, campingové vybavení, hudební nástroje, 1 dalekohled, 1 přenosný psací stroj, 2 dětské kočárky, 1 jízdní kolo, 1 osobní počítač, 1 radiomagnetofon, CD přehrávač apod. Dovezené osobní věci musí být znovu vyvezeny.

⁸ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky - Tunisko [online].[cit. 2010-10-23]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/tunisko/

Při dovozu zvířat je třeba předložit doklad o jejich veterinární způsobilosti (vystavený oficiálním úřadem ČR). Jedná se o platné veterinární osvědčení vydané Státní (městskou) veterinární správou, které není starší 3 dnů, výhodou je, pokud je zvíře očipováno. Doporučuje se pas Evropské unie, který je v ČR vydáván na základě čipování.

Je zakázáno dovážet zbraně všech druhů (kromě řádně registrovaných loveckých), explozivní materiál, omamné a psychotropní látky, pornografii, produkty a zboží, které mohou ohrozit bezpečnost, zdraví, náboženské cítění a morálku veřejnosti. Tuniské úřady velmi tvrdě postihují držení a užívání psychotropních látek. K vývozu místní flóry a fauny je nutné povolení ministerstva zemědělství, vývoz antických předmětů je možný pouze na základě povolení ministerstva kultury. Dále je zakázán dovoz i vývoz tuniských dinárů. Zbude-li turistovi určitá částka místní měny, je možno ji směnit zpět na valuty; lze proto doporučit postupnou směnu podle potřeby a uchovávat si pro případ zpětné směny stvrzenky vydané směnárnou.

Do Tuniska je dovoleno dovážet veškeré cizí valuty, cestovní šeky a platební a úvěrové karty. Pokud částka cizích peněz převyšuje 30 000 Kč, je třeba o tom informovat při celním a devizovém odbavení při příjezdu. Případný vývoz nedeklarované částky deviz je sankcionován odebráním peněz a pokutou ve výši odebrané částky a případně dalšími úředními postupy. Kontrolu vývozu deviz a dinárů pravidelně provádí celní kontroloři po pasovém odbavení na mezinárodních letištích.^[9]

6.7 Příprava na cestu a balení

Do letadla je povoleno si vzít s sebou příruční zavazadlo obvykle o maximální váze 5 kilogramů a velikosti 45x35x15 centimetrů, které můžete mít po celou dobu na palubě. Zavazadlo nesmí obsahovat ostré předměty ani jakékoliv tekutiny. Druhé zavazadlo by mělo mít maximálně 15 kilogramů (u každé letecké společnosti jsou různé objemové a hmotnostní limity, je tedy třeba se informovat předem u cestovní kanceláře), které bude uskladněno v úložném prostoru letadla a bude vám vydáno až po příletu do Tuniska.

⁹ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky - Tunisko [online].[cit. 2010-10-23]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/tunisko/cestovani/index.html

Zavazadla určená k odbavení by měla být viditelně označena visačkami (většinou je dostanete na pobočce cestovní kanceláře nebo také na letišti u kiosku vámi vybrané cestovní kanceláře) pro případ ztráty. Na visačce by měly být uvedeny tyto údaje: jméno a příjmení, adresa trvalého bydliště a adresa hotelu, v němž budete v Tunisku ubytováni. Z vlastní zkušenosti také mohu doporučit uzamknout si zavazadlo zámkem a přebalit jej igelitovou fólií (tuto službu poskytuje za poplatek letiště), čímž zabráníte jeho poškození a případnému pokusu o otevření.

6.7.1 Co si přibalit sebou na cestu

Do kufru je třeba si přibalit kromě obvyklé výbavy také věci, jež jsou pro váš pobyt v Tunisku nepostradatelné. Následující seznam obsahuje položky, na které byste rozhodně neměli zapomenout:

Doklady a ostatní – platný cestovní pas, voucher, který získáte po zakoupení zájezdu u cestovní kanceláře a další materiály od společnosti, kontakt na ambasádu, pojištění a vízum (pokud není sjednáno již přes cestovní kancelář) a finanční prostředky – eura nebo dolary, popřípadě mezinárodní platební karty.

Toaletní potřeby – v Tunisku je možné zakoupit si kosmetické potřeby v jakémkoliv kamenném obchodě, pokud však preferujete vlastní produkty, vezměte si je, nejlépe v menších baleních. V lepších hotelech je každý den k dispozici v koupelně mýdlo nebo sprchové gely v umělohmotných lahvičkách.

Léky – Tunisko má velmi specifickou kuchyni, také voda z kohoutků obsahuje jiné látky než ta evropská, proto se často stává, že se u turistů objevují střevní problémy. V tomto případě se doporučuje vzít si s sebou Endiarion a Imodium, v Tunisku se dá koupit v místní lékárně Ercefuryl. Ve Vaší cestovní lékárnice by neměl dále chybět Paralen, Acylpyrin nebo Ibalgin, popřípadě léky, které pravidelně užíváte.

Elektronika – v Tunisku jsou stejné zásuvky (110 a 220 Voltů) jako v Evropě, není tedy třeba vozit s sebou adaptér. K mobilnímu telefonu, fotoaparátu a kameře si nezapomeňte vzít nabíječku, popřípadě náhradní baterky, film nebo paměťovou kartu.

Oblečení – výběr oblečení záleží na ročním období. Zatímco v létě se obejdete bez triček a mikin s dlouhým rukávem, v ostatních případech se teplejší oblečení hodí večer, kdy začíná foukat hodně vítr, ale také během fakultativních výletů do klimatizovaného autobusu, kde bývá obvykle chladno. Typ oblečení by měl být přizpůsoben příležitosti. Jelikož je Tunisko muslimská země, je v zájmu turisty respektovat místní tradice. V hotelu a na pláži je možné nosit oblečení podle evropského stylu, pokud však máte v plánu navštívit místní náboženské památky, doporučuje se mít zahalená ramena a kalhoty nebo sukni pod kolena. Stejně tak v hotelu byste se měli držet určitých norem a to obzvláště při návštěvě restaurace. V žádném případě nechodte na snídani a oběd pouze v plavkách, na večeri se doporučuje společenské oblečení.

Na pláž – je vhodné si přibalit dvoje plavky (v případě, že jedny ještě neuschnou), sluneční brýle a pokrývku hlavy. V některých hotelech je zakázáno si brát osušky na pláž a k bazénu, proto myslete také na vlastní osušku nebo větší ručník, který budete moci používat na překrytí lehátka. Nezbytným pomocníkem na slunci je vhodný opalovací krém (lepší s vyšším faktorem, pro děti pak speciální krémy s vysokým ochranným faktorem), ale také krém nebo sprej po opalování, který pokožku zklidňuje a regeneruje. V Tunisku je poslední dobou velice oblíbený krém na opalování místní výroby s citronem a olivovým olejem – *Citron huile d'Olive*.

6.8 Pár dní před odletem

Den či dva před uskutečněním zájezdu si ještě jednou zkontrolujte informace o místě a času odletu. Informace si můžete ověřit přímo na pobočce cestovní kanceláře, na internetu po zadání rezervačního čísla nebo prostřednictvím telefonického dotazu. Z praxe také doporučuji určit si přesný čas odjezdu vlastním dopravním prostředkem, případně veřejnými dopravními prostředky (na www.jizdnirady.cz) s ohledem na možné komplikace v dopravě, ale především kvůli odbavení, které začíná dvě hodiny před odletem. Před odjezdem byste také měli brát zřetel na několikadenní nepřítomnost v České republice a zajistit si: vybírání pošty ze schránky, úhradu pravidelných plateb, výměnu valut či přípravu nejdůležitějších léků na cestu. V den odletu je třeba doma vše ještě řádně zkontrolovat, zavřít okna, vypojit televizi (popřípadě další spotřebiče kromě lednice) z elektriky, zavřít hlavní uzávěr vody, plynu a v neposlední řadě zamknout pořádně domovní dveře.

6.9 Na letišti a v letadle

Pokud máte zakoupený zájezd do Tuniska u cestovní kanceláře, případně u cestovní agentury, vyhledejte po příjezdu na letiště její pobočku, tzv. kiosek. Zde získáte balíček obsahující voucher (poukaz k vydání letenky, ubytování, stravování a dalších služeb) a většinou také propisku a visačku k zavazadlu. Pokud se na letišti kiosek nevyskytuje, tyto doklady jste dostali buď přímo na pobočce CK, emailem nebo poštou. Na informační tabuli získáte přehled o umístění odbavovací přepážky do Tuniska (číselný údaj), u níž budete moci odevzdat své zavazadlo a získáte palubní vstupenku. Přepážku poznáte kromě čísla také podle destinace a čísla letu na tabuli přímo nad odbavovací přepážkou. Jakmile na vás přijde řada, zavazadlo vložíte na pás s váhou a předložíte svůj cestovní pas a voucher. Obratem získáte palubní vstupenku s místem v letadle a zavazadlový lístek, který se připojuje z druhé strany letenky. Vaše cesta dále pokračuje přes pasovou kontrolu, kde je nutné předložit opět cestovní pas a palubní vstupenku jako doklad o uskutečnění letu. Podle údaje na vstupence zamíříte k příslušné bráně, tzv. *Gate*, před níž se nachází tranzitní prostor. V prostoru vás čeká kontrola pomocí bezpečnostního rámu a rentgenu. Po kontrole projdete do čekárny a vyčkáváte, až se ohlásí možnost nástupu. Při otevření brány je nutné předložit palubní vstupenku, popřípadě cestovní pas, poté je umožněn přístup do letadla.

Let do Tuniska trvá obvykle dvě hodiny a deset minut (letiště Habiba Bourghiby v Monastiru) a dvě a půl hodiny (letiště Djerba-Zarzis). Před startem je třeba si zapnout bezpečnostní pásy a vypnout jakoukoliv elektroniku. Po vzletu následuje předvedení bezpečnostních instrukcí letuškou či stewardem, v poslední době spíše prostřednictvím předtočeného videa na obrazovce nad sedadly. Zhruba půl hodiny poté se rozdávají studené nápoje dle vlastního výběru a teplé jídlo na tácku. Jelikož Tunisko, jako muslimský stát, vyřadil ze svého jídelníčku vepřové maso, obvykle dostanete kuřecí maso nebo rybu a přílohu. K hlavnímu jídlu se podává také zákusek, k němuž dostanete čaj nebo kávu.

Ke konci letu je nutné vyplnit kartu obsahující základní informace o vás a o vašem pobytu v Tunisku.

České republiky.^[10]

[illegible]

Obrázek 13: Mezinárodní vstupní a výstupní karta

6.10 Přilet do Tuniska a příjezd do hotelu

Po přistání a výstupu z letadla vyhledejte přistavené autobusy, které vás dopraví k příletové hale. Nejdřív vás čeká pasová kontrola, při níž předložíte cestovní pas a kartu vyplněnou v letadle, následuje bezpečnostní kontrola a čekání na zavazadla. Poté, co získáte svá zavazadla, zkontrolujte si, zda nejsou jakýmkoliv způsobem poškozena. Dále projdete do haly, kde na vás bude čekat zástupce CK. Ten vám předá dokument o ubytování a další informační materiály, a nasměruje vás k autobusu označeného daným číslem, který směřuje do vašeho hotelu. Cesta z letiště do hotelu trvá většinou půl až dvě hodiny v závislosti na lokalitě hotelu.

¹⁰ Tunis : z první ruky o Tunisku [online],[cit. 2010-11-01]. Dostupné z: <<http://www.tunisko.com/>>

Jakmile vás autobus doveze do hotelu, směřujte přímo na recepci, kde budete požádáni o předložení voucheru s nárokem na ubytování. Od recepčního dostanete speciální formuláře (v arabštině s francouzským a anglickým překladem) kam doplníte údaje o své osobě, délce pobytu a čísla cestovních dokladů. Kartičku odevzdáte a obratem obdržíte klíč od pokoje a zároveň budete nasměrováni ke svému pokoji. Většinou s vámi půjde i nosič zavazadel, jemuž byste měli nechat minimálně 1 TND.

Pokoj si dobře prohlédněte a zkontrolujte, zda funguje světlo, voda, splachování, ale především zamykání dveří. Bude-li se vám zdát, že něco není v pořádku, co nejdříve se snažte problém nahlásit na recepci, nebo delegátovi, který by se měl dostavit hned druhý den po vašem příjezdu.

6.11 Služby delegáta

V Tunisku je několik zahraničních ale i českých zástupců cestovní kanceláře, kteří navštěvují pravidelně určitý počet hotelů v předem daných dnech. Datum a čas se dozvíte z informační tabule poblíž recepcce. V rámci seznámení se s Tuniskem osobně doporučuji se první informační schůzky zúčastnit. Schůzky trvají zhruba půl hodiny a konají se přímo v recepci hotelu nebo v místnosti u recepcce. Během této doby vás delegát obeznámí s hotelovými službami a ubytováním, se základními údaji o zemi a o lokalitě, kde se nacházíte a také vám nabídne možnost zúčastnit se za určitý obnos peněz několika fakultativních výletů, jež se organizují každý den. Platbu můžete uskutečnit v dolarech, eurech nebo dinárech.

6.12 Peníze a oficiální měna

Oficiální měnou Tuniska je tuniský dinár, zkratka TND (nebo také DT a D). 1 dinár se dělí na 1000 milimů. Mince existují v hodnotách 5, 10, 20, 50, 100, 500 milimů, 1 dinár a 5 dinárů. Bankovky se vydávají v hodnotách 5, 10, 20 a 30 dinárů. Tuniský dinár patří mezi měkkou měnou a jeho směnný kurz je kontrolován vládou.

Dinár je možné směnit podle stejného kurzu v bance, směnárně, na poště i v hotelu. K výměně je potřeba většinou cestovní pas, v hotelu stačí nahlásit číslo pokoje. Při výměně peněz bývá počítán příplatek za provedení transakce. Na směnných místech je

vhodné požádat o více bankovek v nižší hodnotě především kvůli obchodníkům na místních trzích, kteří občas velké peníze nepřijímají nebo nemají na vrácení, a tak využívají situace a chtějí vám prodat ještě další zboží.

Pro měnu patří přísný zákaz pro obchodování na měnovém trhu a pro vývoz i dovoz. Ke konci pobytu je třeba peníze utratit nebo si je zpět vyměnit za směnitelnou měnu. Limit pro výměnu je 30 % z částky, kterou jste vyměnili, maximálně však 100 TND. Při směně nezapomeňte na potvrzení o přijetí měny.

1 TND = 12.992 Kč
1€ = 1.89575 TND
1\$ = 1.43193 TND
1£ = 2.26140 TND*

*Kurzy jsou platné ke dni 10. 12. 2010. Aktuální kurz tuniského dináru vůči koruně najdete na www.kurzy.cz^[11], kurz eura, amerického dolaru a britské libry vzhledem k TND je dostupný například na www.oanda.com.^[12]

6.13 Jazyk

Úředním jazykem Tuniska je arabština, oficiálně se používá západoarabský dialekt spisovné arabštiny, mluvená forma se od té psané velice liší. Arabské písmo má 28 souhlásek a 3 samohlásky a čte se zprava doleva. Z doby francouzského protektorátu se zde prosadila francouzština, která se záhy stala druhým oficiálním jazykem a používá se především při obchodním jednání. V turistických oblastech se dá domluvit anglicky a německy, místy italsky nebo rusky. Tunisané, pracující v cestovním ruchu, zvládají i základní fráze v českém jazyce. (Dannhauser, 2008: 94)

6.14 Spropitné

Bakšiš není v Tunisku povinný, avšak místní jej velice ocení. V restauracích se dává obvykle 5 - 10 % z tržby, v kavárnách zanecháváte spropitné podle svého uvážení. V hotelech zpravidla necháváte malý obnos peněz nosičům a uklízečkám (cca 1 TND), spropitné očekávají také řidiči autobusů při fakultativních výletech a místní průvodci.

¹¹ TND tuniský dinár: historie kurzů měn [online].[cit. 2010-12-10]. Dostupné z: <<http://www.kurzy.cz/>>

¹² Currency Converter: OANDA [online].[cit. 2010-12-10]. Dostupné z: <<http://www.oanda.com/>>

6.15 Chování

Pro pobyt v Tunisku obecně platí několik zásad. Mezi nejdůležitější z nich patří nošení oblečení, které by nemělo příliš odhalovat tělo a to zejména při návštěvě náboženských památek. Co se týče fotografování, i to je z části omezené. Fotografovat lze lidi pouze po jejich výslovném souhlasu, oficiálně je kromě toho zakázané pořizovat si fotografie státních budov, vojensky významných objektů i lidech v uniformě. Po zkušenosti z několika návštěv Tuniska jsem měla možnost rovněž poznat chování místních mužů k turistkám. To je občas bohužel nevhodné a vtíravé a ženy by v takovém případě neměly na jakékoliv výzvy a návrhy z jejich strany reagovat.

6.16 Telefonování a pošta

Předvolba při volání do Tuniska je 00216, do České republiky 00420. V Tunisku existují veřejné telefonní automaty Publitel, které fungují na mince, popřípadě na karty. Volat je možné i přes recepci hotelu, hovor se platí v hotovosti podle provolaných minut. Nevýhodou oproti veřejným automatům je několikanásobně vyšší cena.

Mobilní telefony v Tunisku fungují po zprovoznění roamingu, ceny volání a zpráv se řídí podle sazebníku českých operátorů. Volání a posílání textových zpráv poskytují v Tunisku společnosti Orascom Telecom a Tunisie Telecom, cena za odchozí hovor za minutu se pohybuje okolo 30 Kč, cena za příchozí hovor okolo 18 Kč, za SMS zaplatíte cca 10 Kč (data jsou aktuální k 10. 12. 2010, např.: www.vodafone.cz).

Pošta v Tunisku funguje podobně jako v České republice. Cena za pohled se pohybuje kolem 1 TND za kus, poštovní známku zakoupíte buď na poště, v trafice nebo v obchodech se suvenýry, cca 700 milimů (údaje jsou aktuální k roku 2010). Pohledy můžete poslat rovnou z recepce hotelu vložením do určené schránky, další možností je vhodit je přímo na poště, která je označena žlutým nápisem *La poste Tunisienne*.

Důležité kontakty: Hasiči - 198, Lékařská záchranná služba - 190, Policie - 193, 197

6.17 Zdraví

Do Tuniska je nezbytné cestovat s uzavřeným zdravotním pojištěním do zahraničí. Země nevyžaduje žádná očkování, doporučuje se však očkovat před cestou proti hepatitidě A a B.

Častým problémem turistů v průběhu dovolené bývají střevní potíže, vyvarovat se jim lze zvýšenou opatrností před místními potravinami a vodou z kohoutku. V žádném případě byste tedy neměli pít místní vodu, konzumovat porcovanou zmrzlinu nebo si přidávat do nápojů ledové kostky. Stejně obezřetní byste měli být k ovoci a zelenině, která není umytá nebo oloupaná.

Tunisko disponuje státními i soukromými zdravotnickými zařízeními. Soukromá zařízení jsou mnohem dražší, nicméně kvalitnější a modernější. Lékařský personál je u obou typů zdravotnických zařízení většinou na dobré profesionální úrovni.

V případě onemocnění nebo jakéhokoliv zdravotního problému je třeba se obrátit na hotelovou recepci, která zajistí lékařskou pomoc. Potvrzení o zaplacení vyšetření nebo zakoupených léků si pečlivě uschovejte a po návratu domů předložte pojišťovně, u níž jste uzavřeli smlouvu.

6.18 Doprava

Pro cestování na krátké vzdálenosti lze využít žluté taxi, které jsou u každého většího hotelu a na určených zastávkách ve městech. Nástupní sazba se pohybuje kolem 0,400 TND, k této ceně se započítává za každý ujetý kilometr 0,500 TND. Od devíti hodin večer do páté hodiny ránní se sazba obou hodnot zvyšuje o 50 %. Taxi je možné si najmout i na celý den, cena záleží na dohodě s řidičem. Při cestování taxíkem je třeba si dávat pozor na nepoctivé taxikáře, kteří se snaží podvést turisty tím, že vůbec nezapnou taxametr, budou počítat cestu za večerní sazbu nebo schválně pojedou nejdelší cestou do určeného místa. Další možností, jak se dostat z hotelu do města nebo do určité blízké destinace, je využít autobus (0,250 – 1 TND), tramvaj – tzv. tuniské metro, či vlak. (0,400 – 1 TND).

Na delší vzdálenosti osobně doporučuji sběrné taxi, louage, do nichž se vejde až šest osob. Sběrné taxi nemají pevně stanovené jízdní řády, z nádraží se tedy odjíždí až po obsazení všech míst. Za cestu se platí předem a cena záleží na cílové destinaci (např.: Tunis – Sousse nebo Monastir 9 TND, Tunis – Bizerte 3 TND, Tunis – Nabeul nebo Hammamet 3 – 3,800 TND, Tunis – Djerba 22 TND; ceny ze září 2010).

Mezi nejrychlejší a nejčastěji využívaný dopravní prostředek na delší vzdálenosti patří také autobus (státní společnosti SNTRI na www.sntri.com.tn s možností vyhledat si jízdními řády a ceny za jednotlivé cesty).

Pokud bychom se chtěli dostat například ze severní části Tuniska do té jižní, je možné cestovat také letadlem. Leteckou přepravu zajišťuje místní společnost Tunis Air, která nabízí několik spojů na linkách z Tunisu do Tozeuru nebo z Tunisu na Djerbu.

Více informací o možnosti cestování po Tunisku lze získat na autobusových nebo vlakových nádražích, případně v turistickém informačním centru, např.: v hlavním městě Tunis - Tunisian National Tourist Office. ONTT – 1, Avenue Mohamed V, na čísle 00 216 71 34 10 77 (Dannhauser, 2008: 89-90).

6.19 Cestování s dětmi

Děti jsou v Tunisku všude vítány, mnoho hotelu již poskytuje speciální animační programy, tzv. mini club, určené nejmenším. V hlavních turistických oblastech najdeme spoustu dětských turistických atrakcí. K navštívení láká návštěva zábavních parků Carthageland v Yasmine Hammamet a Adam Park v Monastiru, ale také muzeum v Carthage Salammbô zachycující podmořský život, aqvapark v Port El Kantaoui, krokodýlí farma na Djerbě, výlet na velbloudech či plutí na pravé pirátské lodi.

6.20 Nakupování a smlouvání

Potravin je možné koupit ve státních obchodech Monoprix, Bonprix, Champion, Carrefour a Magasin Generale. Tyto obchody jsou velice podobné těm v České republice a všechny přijímají mezinárodní platební karty. V Tunisku také existují menší obchody, které nabízejí základní potraviny.

Ceník základní potravin vyjádřené v tuniských dinárech (TND)

Bageta	0,200	Těstoviny 0,5 kg	0,650	Pomeranče 1 kg	0,990
Chleba	0,250	Kuřecí maso 1 kg	4,200	Banány 1 kg	2,400
Mléko	1,060	Hovězí maso 1 kg	14,990	Jogurt 130 g	0,250
Máslo 100 g	0,350	Jehněčí maso 1 kg	15,700	Minerální voda 1,5 l	0,450
Vejce 4 ks	0,360	Cibule 1 kg	0,800	Džus 1 l	1,200
Sýr Cihla 100 g	1,400	Česnek 1 kg	3,500	Čaj 350 g	0,800
Mouka 1 kg	0,600	Rajčata 1 kg	0,900	Káva 350 g	0,900
Rýže 1 kg	1,800	Okurky 1 kg	0,800	Slunečnicový olej 1 l	1,200
Brambory 1 kg	0,500	Jablka 1 kg	2,000	Olivový olej 1 l	5,500

Pozn.: Ceny jsou aktuální k prosinci 2010

Suvenýry lze koupit v kamenných obchodech za pevně stanovené ceny, anebo na místním tradičním trhu, zvaném souk, kde zboží získáte po úspěšném smlouvání i za třetinu původní ceny. Na obou místech najdete podobné suvenýry, pokud tedy dáváte přednost klidnému nákupu, doporučuji vybrat si kamenný obchod, obvykle nazvaný jako Yasmin Centre, Soula Centre nebo Promo Shop. Hledáte-li naopak způsob, jak při běžném nákupu zažít i něco netradičního, rozhodně navštivte souk.

Při nakupování na souku je zpravidla dobré zjistit si v obchodě nejdříve cenu zboží, o něž máte zájem, a snažit se s obchodníkem na souku poté domluvit cenu podobnou nebo o něco nižší. Tunisané velice rádi smlouvají a vyjednávání je pro ně určitou formou zábavy. V žádném případě se nenechte oklamat „konečnou“ cenou, která vám byla stanovena, a vyjednejte si takové podmínky, které vám budou vyhovovat. Smlouvejte však pouze tehdy, pokud se zboží chystáte opravdu koupit.

Tuniské souky nabízejí širokou škálu výrobků – ručně tkané koberce proslavené ve městě Kairouan, keramiku s berberskými motivy, šperky nejčastěji vytepané ze zlata či stříbra, koženou obuv s různým designem, práce z kovu jako podnosy, misky, vázy, ale také parfémy, vonné oleje, koření, šišu nebo alkohol. Mezi nejznámější suvenýry patří však především symbol Sahary – pouštní růže, tradičně pak pohledy, magnety na ledničku nebo turistické mapy.

Obrázek 14: Tradiční souk - zleva potřeby na svatbu, hena a šešija (čapka s hedvábným střapcem)

6.21 Návrat zpět do České republiky

Den nebo dva před návratem bude u recepcce na informační tabuli cestovní kanceláře zveřejněn datum a čas odletu vašeho letadla a také odjezd z hotelu autobusem na letiště. Informační tabuli pozorně sledujte celý den, časy se můžou kdykoliv změnit a to i zkrácením nebo prodloužením dovolené o několik hodin.

Hotelový pokoj je nutné opustit do 12 hodin v případě, že odjíždíte odpoledne. Při ranním odjezdu pokoj opouštíte většinou půl hodiny před odjezdem. Před odchodem si pečlivě zkontrolujte, zda jste něco na pokoji nenechali a poté se odeberte společně se svými kufry k recepci, kde odevzdáte zpět klíč.

Proces odjezdu na letiště a odbavení je obdobný jako při příletu do Tuniska, avšak v opačném sledu. Před odletem máte poté ještě možnost si zakoupit různé zboží v bezcelních obchodech Duty Free. Zde se přijímají už pouze eura, dolary nebo libry. Pozor byste si měli dát na možný zůstatek národní měny, jež se ze země nesmí v žádném případě vyvážet. Pokud vám něco zbylo, utraťte zbytek před vstupem do bezcelní zóny, před níž se nachází několik obchodů se suvenýry, nebo navštivte místní směnárnu, kde vám peníze do určité částky za poplatek vymění po předložení potvrzení o získání dinárů.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se snažila o zpracování přehledného průvodce určeného pro české turisty, kteří směřují do destinace Tunisko. Průvodce byl vytvořen na základě faktických údajů převzatých z odborné literatury, které vytvořily celek společně s praktickými informacemi turistům zjištěnými na základě terénního zkoumání v Tunisku. Tvorba tištěného průvodce byla pojata z hlediska pravidelného návštěvníka této destinace a důraz byl kladen zejména na aktuálnost a správnost zpracovaných informací.

V první části jsem se věnovala základní pojmy – cestovní ruch, destinace a tištěný cestovní průvodce, které měly čtenáře uvést do daného tématu. Další část byla zaměřena na podrobné zpracování tématu tištěný cestovní průvodce, s hlavní myšlenkou přiblížit klíčová slova jako bedekr, historie tištěných průvodců nebo osobnost Karla Baedekera, která měla velký vliv na rozvoj moderního průvodce. Tuto část uzavírá zhodnocení dostupných tištěných průvodců o Tunisku.

Na základě podrobného prozkoumání jednotlivých publikací jsem zjistila, že ani jeden průvodce, který je k sehnání v knihkupectví nebo k zapůjčení v knihovně, není dílem českého autora, z čehož vyplývá, že tato bakalářská práce jako jedna z prvních podává ucelený obraz o Tunisku z pohledu českého návštěvníka. Dalším nedostatkem jednotlivých průvodců byly některé neaktuální nebo příliš obecné informace v kapitole, většinou nazvané jako *Praktické informace pro turisty*. Ačkoliv na možnost změn autoři poukazují v závěru knihy, nikde není uveden rok, z kterého daná informace pochází nebo odkud byla převzata, aby si čtenář mohl zkontrolovat, zda je údaj stále platný. Jako jedno z možných řešení, jak se s tímto problémem vypořádat, je dle mého názoru pokusit se propojit tištěnou a online verzi průvodce, díky čemuž by bylo možné data na internetu pravidelně aktualizovat a umožnit čtenářům najít si na internetových stránkách aktuální informace pro daný rok nebo sezonu.

Za větší nedostatek průvodců, které jsem měla možnost přečíst, však považuji klamavé nebo nesprávné informace. Tyto informace se týkaly především kulturních zvyklostí, kde jsme se dozvěděli o něčem, co například Tunisané už dávno nepraktikují nebo dokonce nepraktikovali nikdy.

Z tohoto důvodu jsem v další části své práce usilovala o zpracování pravdivých informací o kultuře a tradicích, které jsem pro jistotu předem konzultovala s místními nebo jsem měla možnost je sama zažít.

Součástí práce byla kapitola zaměřená na samotné Tunisko, jež jsem pomocí podkapitol *základní informace, historie, fauna a flóra, národní parky a podnebí* ve zkratce přiblížila. Dále jsem se věnovala již zmíněným tradicím, které jsem nejdříve popsala obecně a poté jsem je podrobněji rozebrala. V této části jste se tedy dozvěděli například o tom, jak probíhá oslava narození, svatba nebo pohřeb, jak vypadá Islám v Tunisku, co patří mezi tradiční pokrmy Tunisů, nebo jaké svátky se zde slaví.

V průvodci kromě informací o zemi, jeho historii a dalších faktů, nesmí chybět popis jednotlivých oblastí Tuniska, s ohledem na místní atraktivity. V další části tedy najdeme souhrn míst s krátkou charakteristikou každého z nich. Charakteristika se zpravidla týká lokalizace daného místa nebo památky, data vzniku a popřípadě události, která se k danému místu váže. Kapitola o Tunisku je dále zakončena nabídkou sportovních aktivit, v níž se zabývám možnostmi využití volného času v rámci pobytu v hotelu i mimo něj a navrhuji turistům několik výletů, které mohou absolvovat.

V závěru je umístěna kapitola *Praktické informace pro turisty*, která by měla sloužit jako užitečný pomocník při cestě do Tuniska. Čtenáře by tato část měla provázet po celou dobu dovolené a to již od fáze koupě zájezdu a příprav na cestu po návrat zpět do České republiky. Informace zařazené do této kapitoly jsou rovněž věnovány celním a devizovým předpisům, vízové povinnosti, zdraví nebo nákupním možnostem v Tunisku.

Práce by mohla najít i praktické využití, mohla by být například nabídnuta českým cestovním kancelářím nebo agenturám. Tištěný průvodce by bylo možné zakoupit na pobočce, popřípadě by mohl být nabídnut zdarma v ceně zájezdu. Průvodce by mohl sloužit také jako brožura dostupná pro české turisty přímo v hotelu určité destinace nebo v nejlepším případě v turistických informačních centrech, či v nejčastěji navštěvovaných památkách, muzeích a to z důvodu absence informačních materiálů v českém jazyce.

7 Seznam použitých informačních zdrojů

ODBORNÁ LITERATURA

1. BUZZARD James. *The Grand Tour and after (1660 – 1840)*. 1. Vyd. The Cambridge Companion to Travel Writting, 2002. 48 – 50 s. ISBN 0-521-78140-X
2. EL DALY, Okasha. *Egyptology : The Missing Millennium : Ancient Egypt in Medieval Arabic Writings*. 1. vyd. London : Routledge, 2004. 36 s. ISBN 1844720632
3. GASSAN, Richard. *The First American Tourist Guidebooks : Authorship and Print Culture of the 1820's*. 1. Vyd. Book History 8, 2005. 51-74 s. ISBN 1844720632
4. HESKOVÁ Marie a KOL. *Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 2006. 11 – 12 s. ISBN 80-7168-948-3
5. HRBEK Ivan. *Korán*. 1. Vyd. Praha : Levné Knihy KMa, s. r. o., 2006. 46-53 s. ISBN 80-7309-992-6
6. INDROVÁ Jarmila a KOL. *Cestovní ruch (základy)*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1569-4
7. PÁSKOVÁ, M. Zelenka, J. *Cestovní ruch – výkladový slovník*. 1. vyd. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj, 33, 136 s. 2002.
8. RYGLOVÁ Kateřina. *Cestovní ruch (Soubor studijních materiálů)*. 1.vyd. Praha : Key Publishing, s. r. o., 2007. 9 s. ISBN 978-80-87071-44-1

PRŮVODCI

1. KOLEKTIV AUTORŮ. *Kam za sluncem celý rok – Costa Blanca, Egypt, Fuerteventura, Gran Canaria, Lanzarote, Maroko, Tenerife, Tunisko*. Přel. Dagmar Burešová. 2. české vyd. Praha : Jan Vašut s. r. o., 2005. ISBN 80-7236-400-6
2. HOLE Abigail. GROSBERG Michael. ROBINSON Daniel. *Tunisko*. Přel. Štěpán Macháček. Helena Svobodová. Lenka Vachová. 4. české vyd. Praha : Lonely Planet. Czech edition Svojtka & Co., s. r. o., 2007. ISBN 978-80-7352-682-5

3. LISOWSCY Elżbieta a Andrzej. *Společník cestovatele Tunisko*. Přel. Lenka Svobodová. Josef Koval. 1. české vyd. Praha : Euromedia Group, k. s. – Ikar, 2006. ISBN 80-249-0636-8
4. SCHETAR Daniela. KÖTHER Friedrich. *S cestovním atlasem : Tunisko*. 4. vyd. Praha : Marco Polo, s. r. o., 2008. ISBN 978-3-8297-6585-5
5. THIELE Manfred. *Tunisko*. Přel. Hana Králová. Přel. Dana Gardavská. Kateřina Dvořáková. 2. české vyd. Praha : Jan Vašut s. r. o., 2003. ISBN 80-7236-299-2
6. WILSON Neil. GERRAD Mike. *Průvodce do kapsy - Tunisko*. 2. vyd. Bučovice II : RO-TO-M a. s., 2008. ISBN-10 : 80-86704-37-8 ISBN-13 : 978-80-86704-37-1
7. DANNHAUSER Ingeborg. *Tunisko*. Přel. Petr Kaška. 1. české vyd. Mnichov : Nelles Verlag., 2002. ISBN 3-922539-44-0, 978-3-922539-44-5
8. DANNHAUSER Ingeborg. *Tunisko*. Přel. Petr Kaška. 1. české vyd. Mnichov : Nelles Verlag., 2008. ISBN 978-3-86574147-9

BROŽURY TURISTICKÉHO INFORMAČNÍHO CENTRA V TUNISU

1. *The Medina of Tunis*. Tunisian National Tourist Office. ONTT – 1, avenue Mohamed V – Tunis. info@tourismtunisia.com. Dostupné z : [<http://www.tourismtunisia.com>](http://www.tourismtunisia.com)
2. *Welcome to Tunis – Côtes de Carthage*. Tunis : Delta Impression, 2010. Tunisian National Tourist Office. ONTT – 1, avenue Mohamed V – Tunis. info@tourismtunisia.com. Dostupné z : [<http://www.tourismtunisia.com>](http://www.tourismtunisia.com)
3. *Welcome to Sousse, Port El Kantaoui, Kairouan*. Tunis : Delta Impression, 2010. Tunisian National Tourist Office. ONTT – 1, avenue Mohamed V – Tunis. info@tourismtunisia.com. Dostupné z : [<http://www.tourismtunisia.com>](http://www.tourismtunisia.com)
4. *Welcome to Hammamet and Nabeul*. Tunis : Maghreb Editions, 2010. Tunisian National Tourist Office. ONTT – 1, avenue Mohamed V – Tunis. info@tourismtunisia.com. Dostupné z : [<http://www.tourismtunisia.com>](http://www.tourismtunisia.com)

5. *Welcome to Djerba and Zarzis*. Tunis : Delta Impression, 2010. Tunisian National Tourist Office. ONTT – 1, avenue Mohamed V – Tunis. info@tourismtunisia.com. Dostupné z : <<http://www.tourismtunisia.com>>
6. *Tunis and its medina*. Tunis : Marketing Communication Media, 2010. Tunisian National Tourist Office. ONTT – 1, avenue Mohamed V – Tunis. info@tourismtunisia.com. Dostupné z : <<http://www.tunisietourisme.com.tn>>
7. *Sousse, Port El Kantaoui*. Tunis : Marketing Communication Media, 2010. Tunisian National Tourist Office. ONTT – 1, avenue Mohamed V – Tunis. info@tourismtunisia.com. Dostupné z : <<http://www.tunisietourisme.com.tn>>
8. *Hammamet, Nabeul*. Tunis : Marketing Communication Media, 2010. Tunisian National Tourist Office. ONTT – 1, avenue Mohamed V – Tunis. info@tourismtunisia.com. Dostupné z : <<http://www.tunisietourisme.com.tn>>

INFORMAČNÍ MATERIÁLY CK

1. Brožura cestovní kanceláře Fischer, hotel Homere, Djerba. 2004
2. Publikace pro turisty, Exim & Kartago Tours. hotel Les Palmiers. Monastir. 2010
3. Nabídka fakultativních výletů, Prima Tours, Monastir 2010

KARTOGRAFICKÉ MAPY

1. *Carte Routiere Tunisia*. Chaima Edition. Bardo Tunisie. GSM : 97 609 483
2. *Tunisia : Tourist Map*. Tunisian National Tourist Office. 2010
3. *Map of Tunis*. Tunisian National Tourist Office. 2010

INTERNETOVÉ STRÁNKY

1. Guide Book : Wikipedia, the free encyclopedia [online].[cit. 2010-10-15]. Dostupné z: <http://www.en.wikipedia.org/wiki/Guide_book>
2. Karl Baedeker : Wikipedia, the free encyclopedia [online].[cit. 2010-10-31]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Karl_Baedeker>
3. Karl Baedeker – otec knižních turistických průvodců : Entetyky.cz [online].[cit. 2010-10-31]. Dostupné z: <<http://www.entetyky.cz/karl-baedeker-otec-kniznich-turistickych-pruvodcu>>
4. Tunisia : CIA – The World Factbook [online].[cit. 2010-10-23]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ts.html>>
5. Tunisko.net – Přírodopis – Zvířata [online].[cit. 2010-11-25]. Dostupné z: <<http://www.tunisko.net>>
6. Tunisia Online : Environment [online].[cit. 2010-10-15]. Dostupné z: <http://www.tunisiaonline.com/environment/environment2.html>>
7. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky - Tunisko [online].[cit. 2010-10-23]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/tunisko/>
8. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky – Tunisko : Celní a devizové předpisy [online].[cit. 2010-10-23]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/tunisko/cestovani/>
9. Tunis : z první ruky o Tunisku [online].[cit. 2010-11-01]. Dostupné z: <<http://www.tunisko.com/>>
10. TND tuniský dinár: historie kurzů měn [online].[cit. 2010-12-10]. Dostupné z: <<http://www.kurzy.cz/>>
11. Currency Converter: OANDA [online].[cit. 2010-12-10]. Dostupné z: <<http://www.oanda.com/>>
12. Vodafone : Země a operátoři [online].[cit. 2010-12-12]. Dostupné z: < <http://www.vodafone.cz/>>

Seznam zkratek

\$ – Americký dolar

£ – Britská libra

€ – Euro

°C – Stupeň Celsia

atd. – a tak dále

CD – Compact disc

CK – cestovní kancelář

ČR – Česká republika

GMT – Greenwich Mean Time = čas na nultém poledníku

ha – hektar

km (km²) – kilometr (čtvereční)

km² – kilometr čtvereční

m – metr

n. l. – našeho letopočtu

např. – například

NP – národní park

př. n. l. – před naším letopočtem

str. – strana

tj. – to jest

TND – tuniský dinár

tzv. – tak zvaný

WWW – World Wide Web